

Welche Überlebenschancen haben die Kärntner Slowenen?

V okviru seminarja mladinske komisije evropske federalistične unije (FUEV) v Dobri vasi je govoril v sredo, 29. 3. 1972, odbornik NSKS dr. Matevž Grilc o problematiki Koroških Slovencev. Na tem mestu objavljamo izveček njegovega govora:

Als verhältnismäßig kleine Minderheit sind wir Slowenen uns bewußt, daß die Chancen nicht assimiliert zu werden, sich erhalten und entfalten, erheblich geringer sind als bei großen Minderheiten. Es gibt viele Umstände, die die Erhaltungschancen der slowenischen Volksgruppe gefährden, es gibt aber auch solche, die zum Optimismus Anlaß geben.

Ein solcher negativer Umstand ist das Sozialprestigegefälle, daß in Kärnten auch heute aktuell ist. Die Wirtschaft ist nach wie vor überwiegend in der Hand der Angehörigen des Mehrheitsvolkes. Das wirkt sich überall aus. Die Deutschkärntner lernen bewußt nicht Slowenisch, weil das die Sprache der Minderwertigen ist und es kommt oft vor, daß man es sehr übel nimmt, wenn man die slowenische Sprache in der Öffentlichkeit gebraucht. Dieser Umstand wirkt sich ungünstig auf die Entwicklung der Minderheit aus.

In diesem Zusammenhang ist sogar die Zweisprachigkeit ein solcher negativer Umstand. Die Mehrheit der Kärntner Slowenen beherrscht auch die deutsche Sprache und damit auch ihrem Gebrauch auch das höhere Sozialprestige verbunden ist, besteht die Gefahr der freiwilligen Preisgabe der slowenischen Muttersprache auch im Familienleben.

Ein weiterer ungünstiger Faktor ist die volkspolitische Unterwanderung. Südkärnten ist faktisch noch heute ein Entwicklungsgebiet im wirtschaftlichen Sinn und das Kapital, daß dort einströmt kommt aus dem übrigen Österreich, ja, vielfach auch aus Westdeutschland bei gleichzeitigem Zustrom von Arbeitskräften deutscher Sprachzugehörigkeit. Auch der Fremdenverkehr fördert diese Entwicklung.

Obwohl der gesetzliche Volksgruppenschutz zur Erhaltung und Entfaltung der Minderheit dienen soll, ist es in Österreich anders. Es ist nämlich vollkommen klar, daß die Bestimmungen des Österreichischen Staatsvertrages Minderheitenschutzbestimmungen sind. Als solche müssen sie der Minderheit dienlich sein. Dieser Grundsatz ist selbstverständlich, ansonsten verlieren die genannten Bestimmungen jeden Sinn. In Österreich aber ist das Absurdum eingetreten, daß man die Bestimmungen des Staatsvertrages nicht vollständig erfüllt hat, und wenn man sie erfüllt hat, dann teilweise zum Nachteil der Minderheit.

Es muß einmal ganz klar gesagt werden: die Verfassungsbestimmungen des Staatsvertrages sind Bestimmungen für die Minderheit und nicht für die Mehrheit. Das Recht daraus steht der slowenischen Minderheit ohne Rücksicht auf die deutsche Mehrheit zu. Jedes Gesetz, jedes Recht ist für eine ganz gewisse Gruppe unannehmlich, doch darauf kann keine Rücksicht nehmen. Die Gesetze sind dazu da, daß man sie befolgt und wenn es ein Vertrag ist, dann muß ihn auch der vertragschließende Staat befolgen, in dem Fall, Österreich. Wenn man nämlich aus opportunistischen und wahltaktischen Erwägungen Verträge nicht befolgt, dann stimmt etwas am demokratischen und rechtsstaatlichen Prinzip nicht. Ein berechtigter Wunsch der Kärntner Slowenen ist es deshalb, daß die Regierung den gesetzlichen Volksgruppenschutz ernster nimmt. Trotz vieler Versprechungen hat man nämlich bis heute keine gesetzlichen Regelungen im Einver-

Južni Vietnam v veliki stiski

Velika ofenziva severnovietnamskih enot — Sedmo ameriško brodovje posega v boje

Po težkem topovskem obstreljevanju so v soboto prešle v napad s pomočjo tankov močne severnovietnamske enote, čez demilitarizirano področje med Severnim in Južnim Vietnamom. Del severnovietnamskih sil je v torek zasedel strateško pomembno reko Cua-Viet in tako prekoračil važno obrambno črto na severu Južnega Vietnama. To je javil predstavnik v Saigonu. Istočasno so severnovietnamske enote zavzele močno utrjeno artilerijsko oporišče 30 kilometrov zahodno od Hua, tretjega največjega mesta Južnega Vietnama. S tem so Severnovietnamci, v svoji v soboto začeti veliki ofenzivi, osvojili štirinajst artilerijskih oporišč. Iz dobro poučenih krogov južnovietnamske tajne obveščevalne službe so v torek izjavili, da je cilj Severnovietnamcev prodreti dalje na jug.

ZDA obsojajo invazijo

V noči na torek je predsednik Nixon v Washingtonu sklical sejo posebnih svetovalcev (sestavljajo jo Henry Kissinger, na-

čelnik združenih rodov vojske admiral Moorer, predstavnik zunanjega in obrambnega ministrstva, državnega varnostnega sveta in predstavniki CIA), ki so izdali posebno sporočilo, v katerem obtožujejo Severni Vietnam, da je napadel saigonsko republiko. Pri tem se sklicujejo na ženevski sporazum iz leta 1954 in na domnevne „tihe dogovore“ iz leta 1968. Predstavnik zunanjega ministrstva je poudaril pripravljenost ZDA, da nadaljuje pogajanja v Parizu, vendar se to „ne sme zgoditi pod vojaškim pritiskom“. 23. marca je predstavnik ZDA za nedoločen čas zapustil pariška mirovna pogajanja, zaradi svojeglavnega vztrajanja komunistov pri starih zahtevah.

V torek je v boje poseglo tudi ameriško letalstvo, ki ima svoja oporišča na ladjah 7. brodovja, ki je zasidrano v Tonkinškem zalivu. Po mnenju južnovietnamskega generala Lama je v teh bojih izgubilo življenje najmanj 3000 severnovietnamskih vojakov, medtem ko pravi, da je padlo le 300 njegovih in da ima 1000 ranjenih vojakov.

Vabilo na

SPOMINSKO SLAVNOST

OB 30-LETNICI IZSELJEVANJA KOROŠKIH SLOVENCEV

ki jo prirejata Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo v nedeljo, 16. aprila 1972, s pričetkom ob 14.30 v veliki dvorani celovškega Doma glasbe.

Na sporedu bodo govori, recitacije in petje.

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, pri zastopnikih farne mladine ter v Celovcu v knjigarni „Naša knjiga“ in v pisarnah NSKS in KKZ.

Prireditveni odbor

Kremelj nagaja Solženicinu

9. aprila bi moral tajnik Švedske akademije izročiti v Moskvi znamenitemu ruske mu pisatelju Aleksandru Solženicinu Nobelovo nagrado. Sedaj pa poročajo iz Moskve, da sovjetska vlada ne dovoli tajniku akademije, da bi le-ta osebno izročil odlikovanje Solženicinu. Opazovalci sodijo, da je ta odlok sovjetske vlade reakcija na ostro kritiko, ki jo je, v intervjuju ameriškega novinarja, izrekel slavni pisatelj na račun sovjetskega sistema. Solženicinu je novinarju povedal, da so sovjetske oblasti okoli nje-

nehmen mit der Minderheit vorgenommen, sondern ihr alles aufoktroiert.

Eine solche Vorgangsweise kann aber ins Auge gehen. Die positive Entwicklung innerhalb der slowenischen Minderheit in der letzten Zeit, die ihr die besten Überlebenschancen gibt, ist das wachsende Selbstbewußtsein, besonders das der slowenischen Jugend. Diese hat die Minderwertigkeitsgefühle weitgehend verloren und fordert auch energischer ihre Rechte. Diese Jugend finden wir insbesondere unter den Studenten und der Intelligenz, die durch die gute Entwicklung des Bundesgymnasiums für Slowenen in ihrer Zahl beträchtlich gewachsen ist. Zweifelsohne wird diesen jungen Leuten auch gelingen ihren Altersgenossen in der Landwirtschaft und Arbeiterschaft das Minderwertigkeitsgefühl zu nehmen und sie in ihrem Selbstbewußtsein zu stärken. Diese Personen empfinden auch das Unrecht stärker und haben auch den Mut das ihnen

zustehende Recht zu fordern. Österreich ist sich dieser Entwicklung anscheinend noch nicht ganz bewußt. Durch seine Vorgangsweise provoziert die Regierung geradezu eine Verradikalisierung des Problems.

Das die selbstbewußte Jugend dann auch zu Mitteln der Selbsthilfe greifen kann, hat sie ja schon bewiesen. Man muß sich nämlich auch darüber klar sein, daß in der Entwicklung der slowenischen Minderheit auch ein Punkt erreicht werden kann, wo ihr die Verradikalisierung nicht mehr Schaden, sondern womöglich nur noch nützen kann. Ob es soweit kommen wird, hängt nicht soviel von der Minderheit, als von der Mehrheit, der österreichischen Regierungsstellen und der österreichischen Politik ab. Jeder, der die Entwicklung mit offenen Augen betrachtet, muß sich darüber Gedanken machen und deswegen mußte es auch gesagt werden.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Kancler Kreisky sprejel zastopnike koroških Slovencev

V četrtek, 6. aprila 1972, ob 14. uri, bo kancler Kreisky, ob prisotnosti koroškega deželnega glavarja g. Sime, sprejel zastopnike obeh slovenskih osrednjih organizacij in jim izročil tajinstveni spisek krajev, kateri naj bi po zamisli koroškega deželnega glavarja dobili dvojezične napise.

Narodni svet zastopajo dr. Tischler, dr. Inzko in Filip Warasch, Zvezo slovenskih organizacij dr. Zwitter, poslanec Janko Ogris in Avgust Malle.

O poteku razgovora bomo podrobno poročali v prihodnji številki Tednika.

Očitek proti dr. Leodolterjevi

V zvezi z ukrepi proti prenosu črnih koz v Avstrijo, očita predsednik delovnega odbora ÖVP za zdravstvo primarij dr. Günther Wiesinger, ministrici za zdravje dr. Ingrid Leodolterjevi, češ da je izdala premo stroge ukrepe v zvezi s črnimi kozami.

Kot je znano, so se črne koze pojavile v Jugoslaviji, in sicer v pokrajini Kosovo. Prinesli pa so jih muslimani, ki so bili v Meki, s predmeti, ki so bili okuženi za črnimi kozami. Od tod so se razširile v Beograd, Čačak, Novi Pazar, v Črno goro itd. Doslej je umrlo za to strašno boleznijo že 25 oseb.

Po zadnjih informacijah v Sloveniji doslej ni bilo nobenega obolenja za kozami. V Jugoslaviji se vršijo še zmerom množična cepljenja.

V Avstrijo ne sme noben Jugoslovan, zlasti še sezonski delavci, brez veljavnega spričevala o cepljenju proti črnim kozam. Prav tako se morajo cepiti vsi avstrijski državljani, ki hočejo v Jugoslavijo pri zdravstvenih uradih.

Poljski „sejm“ parlament ima novo vodstvo

Poljski „sejm“ (parlament) je v Varšavi izvolil predsednika, ki mu pravijo, po izročilu, „maršal“, je to voditelj „kmečke stranke“ Stanislaw Cucwo, za namestnike pa Benezza (demokratska stranka), Skibniewsko Halino (neodvisna) in Werblana (komunisti).

Po kratkem govoru vodje poljske partije Gierka je parlament izvolil državni svet. Predsednik državnega sveta (poglavar države) bo odslej profesor zgodovine Henryk Jablonski, mandatar za predsednika vlade pa Piotr Jaroszewicz.

● Ciprski državni predsednik nadškof Makarios, se je po poročilih iz diplomatskih krogov, srečal s svojim nasprotnikom generalom Grivasom, da bi se pogovorila, kako naj bi izgledala politika Cipro v prihodnosti. Oba hočeta skupnega kandidata pri novih volitvah po odstopu Makariosa. General Grivas je bojevnik za priključitev otoka h Grčiji (Enosis).

● Po tragičnem koncu ugrabitve treh angleških tehnikov, se je politični položaj v Turčiji močno zaostрил. Kako je bilo? Tero-risti so se s talci zabarikadirali v neki hiši v vasi Kizildere. Oblasti so zahtevale od gangsterjev izročitev treh tehnikov. Le-ti pa so zahtevali zamenjavo treh na smrt obsojenih študentov, zaradi ugrabitve ameriških vojakov. Policija, ki o pogojih ni hotela nič slišati, je začela streljati, pa so se spočetka branili. Ko so uvideli, da ne bodo kos premoči, so pognali hišo v zrak. Eksplozija je ubila talce in ugrabitelje.

Ob razgovoru na Dunaju

Zvezni kancler dr. Kreisky je povabil zastopnike koroških Slovencev za 5. april 1972 na Dunaj. Do razgovora med predstavniki vlade in koroškimi Slovenci je prišlo v mesecu, ki je po dogodkih usodepolno povezan z našo narodno zgodovino.

6. aprila 1941, na cvetno nedeljo, je napadla nemška vojska Jugoslavijo. Isti dan so se začeli polniti zapori v Velikovicu, Celovcu, Beljaku in v Borovljah s slovenskimi prosvetnimi delavci, združniki in slovenskimi duhovniki. Živo se spominjam, kako se je poslovil po blagoslovitvi cvetja med mašo od sveških faranov župnik Viktor Ruprecht. Odpeljali so ga v zapor, umrl je v izgnanstvu. V domači fari so ga smeli pokopati šele po zloumu nacizma leta 1945.

Cvetni nedelji 1941 so sledila navodila, s katerimi je morala izgniti slovenska beseda s ceste, iz cerkve in celo iz družin. Ni bilo duše, ki bi se uprla tlačenju materinske besede. Še mrtvi v grobovih niso imeli miru, slovenski napisi so morali izginiti celo s pokopališč.

Na pobudo s Koroške je prišlo v aprilu 1942 nato iz Berlina navodilo za izselitev koroških Slovencev. Gestapo je razlastila številne slovenske kmete ter zaplenila njihovo premoženje v prid nemške države. Številne slovenske družine so nastopile pot v taborišča Hesselberg, Hagenbüchach, Schwarzenberg, Frauenaurach, Weisenburg, Eichstätt in Rechnitz. Slovenci pa so trpeli in umirali tudi v uničevalnih taboriščih Dachau, Auschwitz in Mauthausen.

Pred vhomom starodavne farne cerkve v Selah sta na pokopališču dva grobova. Na steni vzdani plošči nam pričata, da hranita gomili pod seboj telesne ostanke trinajstih žrtev iz hitlerjanske dobe. 9. aprila 1943 so bili Selani v Celovcu obsojeni na smrt in obglavljeni 29. aprila na Dunaju.

Meseca aprila pa se spominjamo koroški Slovenci tudi vseh žrtev uporniškega gibanja. Ko se drugod v predelih današnje Avstrije še nihče ni mislil upreti Hitlerjevemu nasilstvu, so se koroški Slovenci že vključili s svojimi rojaki v Sloveniji v borbo proti nacizmu. Plod žrtev, ki jih je doprinašalo koroško slovensko prebivalstvo med drugo svetovno vojno, se zrcali v mednarodno zajamčeni manjšinski zaščiti členu 7 avstrijske državne pogodbe. Ta člen ni naveden na 25. ali 30. mestu, temveč ga navaja državna pogodba med prvimi členu med določili, ki jamčijo Avstriji meje iz leta 1937.

Med pogoji, ki so zagotovili naši državi sedanje meje, je bil torej tudi člen 7 državne pogodbe. Vse to so imeli zastopniki koroških Slovencev pred očmi, ko so odhajali na razgovore in pogajanja s predstavniki avstrijske vlade na Dunaju.

Dr. V. Inzko

Mednarodno znanstveno srečanje o mejnih vprašanjih

Pred kratkim (25.—27. marca) se je v Gorici zaključilo srečanje številnih znanstvenikov iz več evropskih dežel, ki so obravnavali posamezne poglede na vprašanja, nastajajoča v obmejnih krajih Skandinavije, v osrčju Evrope in drugod. Zanimiva je bila ugotovitev univerzitetnega profesorja iz Bruslja Georga Gorielyja, da obstaja spor v Gorici med izredno velikim številom spomenikov posvečenih vojni ter prizadevanju po dobrodejnih posledicah odprte meje.

„Možnost polnega uveljavljanja manjšin je odvisna od njihovega pravnega statusa,“ sta v svojih predavanjih ugotovila dr. Matjaž Jeršič in dr. Vladimir Klemenčič iz Ljubljane.

Naj na tem mestu navedemo del vsebine iz predavanja zgoraj omenjenih ljubljanskih znanstvenikov:

„V večini obmejnih področij ob jugoslovansko-italijansko-avstrijski meji se zelo hitro razkrajata klasična agrarna in oblikuje industrijska družba. V nastajanju je tak tip družbe, kjer si človek s svojimi osnovnimi življenjskimi funkcijami zelo hitro širi prostorski radij svojega gibanja. To družbeno in gospodarsko preobrazbo obmejnih področij v veliki meri pogojuje odprtost državne meje. Zapiranje ali kakršno koli omejevanje možnosti prehajanja obmejnega prebivalstva prek meje bi pomenilo zavoro družbenemu in gospodarskemu razvoju ter beg prebivalstva iz obmejnih področij. V pokrajinah na obeh straneh državnih meja se oblikuje družba, ki potrebuje za izpol-

njevanje svojih življenjskih funkcij ter za kritje svojih življenjskih potreb vedno več prostora, ki ga ne more omejevati državna meja. Prostorsko relevantne funkcije človekovega življenja moderne industrijske družbe predstavljajo: delo, bivanje, oskrba, izobraževanje, rekreacija, uporaba sredstev in prometnih poti.“

Dr. Jeršič in dr. Klemenčič sta obravnavala vzajemne vplive odprte meje ter še prav posebej definirala vlogo manjšin pri spodbujanju sodelovanja ob takšni meji.

„Možnost polnega uveljavljanja dejavnika prisotnosti narodnostne skupnosti v oblikovanju odprte mejne cone — se je glasil v zaključnem delu njunih referatov — ki postaja zaradi prepletanja elementov različnih kultur in gospodarstva dveh držav vse bolj privlačna, pa je odvisna od pravnega statusa narodnostnih manjšin. To je od možnosti popolnega uveljavljanja svoje narodne individualnosti v procesu stopnjevanja gospodarskega razvoja in stopnjevanja prepletanja kulture in gospodarstva dveh držav. Prav majhna občutljivost državne uprave in političnih činiteljev za reševanje problemov zaščite narodnostnih manjšin, ogroža v vseh obmejnih področjih ustvarjanje takega ozračja, da bi se lahko nemoteno vključevalo v utrjevanje odprte meje z vso svojo sposobnostjo tudi prebivalstvo, ki ne pripada večinskemu narodu v državi, čeprav ima zaradi znanja jezikov narodov mejnih držav najboljše pogoje za izpolnjevanje te funkcije.“

Sedmi krog SALT v Helsinkih

V prejšnji številki Našega tednika smo zabeležili, da so se v Helsinkih začela ponovno pogajanja o omejitvi strateškega oboroževanja, tako imenovani SALT.

S tem prvim srečanjem (bilo je 27. 3.) se je začel sedmi in, verjetno, zaključni krog razgovorov, ki po mnenju vseh opazovalcev vodi k delnemu sporazumu na enem izmed sektorjev obrambe obeh velesil. Sporazum, tudi delnega značaja, je Kremlju in Beli hiši krvavo potreben v roku dveh mesecev, ko bo Nixon obiskal Sovjetsko zvezo. V Moskvi bi namreč ameriški poglavar in sovjetski voditelj podpisali ta dogovor in s tem odprli novo zgodovinsko dobo sporazumevanja med velesilama.

Drugo srečanje na najvišji ravni je bilo v četrtki (30. 3.) pred tem pa so se v finski prestolnici srečali člani „delovnih skupin“, ki obravnavajo posamezne sektorje obrambnega sistema obeh držav. Sporazum bodo dosegli, kot vse kaže, glede zamrznjenja protiraketnih sistemov na zemlji. Na tem področju so Združene države Amerike šibkejše, zato vztrajajo, naj bi Rusi pristali tudi na „zamrznjenje“ jedrskih izstrelkov na atomskih podmornicah, česar pa slednji ne marajo, ker še niso izpopolnili svojega obrambnega načrta na tem področju. Sovjet-

ska zveza, po svoje, zahteva, naj bi Američani sprejeli omejitev moči njihovih 500 jedrskih velebombnikov strateškega značaja. Tega pa le-ti ne marajo, ker bi se v nasprotnem primeru ravnotežje sil v Evropi spremenilo v sovjetsko korist.

Tako trajajo pogajanja SALT v nedogled, že 28 mesecev, in bodo še trajala, dokler ne bo voditeljem obeh velesil jasno, da so njihovi vojni stroji ustvarili novo ravnotežje.

Do delnega sporazuma pa bo le prišlo. Sovjetski diplomati so že izjavili časnikařem, da „je sedaj doba sporazumov med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo.“

Prvi tak sporazum pa bi danes koristil obema. Sovjetska zveza bi pred celim svetom dokazala, da je edina velesila, ki se lahko pogaja z Američani s pozicij sile, v ZDA pa Nixon potrebuje nove diplomatske zmage po obisku v Pekingu. Taka pomembna „predvolilna“ zmaga bi danes bil sporazum na področju SALT. Po obisku v Moskvi in podpisu sporazuma bi Nixonu Bela hiša bila vdrušič zagotovljena.

Kot je znano, vodita pogajanja za ameriško stran veleposlanik Gerard Smith, za rusko pa namestnik zunanje ministra Vladimir Semjonov.

ODNOSI MED VZHODOM IN ZAHODOM

Glavni tajnik Atlantske zveze Luns, ki je bil dva dni na uradnem obisku v Veliki Britaniji, je imel pogovor s predsednikom vlade Heathom, na katerem sta obravnavala zlasti vprašanja odnosov med Vzhodom in Zahodom, evropsko varnost in gospodarska vprašanja. Med svojim obiskom v Londonu se je Luns pogovarjal predvsem o možnosti sklicanja konference o evropski varnosti in o morebitnih stikih med predstavniki Atlantske zveze in Varšavskega pakta za sklenitev dogovora o vzajemnem ravnovesnem zmanjšanju oboroženih sil v Evropi.

O odnosih med Vzhodom in Zahodom v Evropi se je pogovarjal v Washingtonu tudi zahodnonemški podtajnik za zunanje zadeve Egon Bahr. Kot poročajo iz Washingtona je Bahr bil v Združenih državah Amerike z namenom, da izve kaj več o prihodnjem potovanju Nixona v Sovjetsko zvezo. Kot je znano, je imel Bahr veliko vlogo pri sklenitvi pogodbe z Varšavo in Moskvo in je sedaj glavni pogajalec bonške vlade s predstavniki Vzhodne Nemčije.

TRUDEAUJA POVABILI NA KITAJSKO

Kanadska tiskovna agencija v Ottawi sporoča, da je kitajska vlada povabila kanadskega ministrskega predsednika Trudeauja na Kitajsko. Datum obiska bodo morali še določiti.

POLITIČNI ATENTAT NA JUGOSLOVANSKI TURISTIČNI URAD

Skupina, verjetno ustaških teroristov, je 29. marca vrgla bombo z vnetljivo snovjo v prostore jugoslovanskega turističnega urada sredi Stockholma. Požar se je takoj razširil na vse prostore in uničil poslovno dokumentacijo in pohištvo. Človeških žrtev in tudi ranjenih ni bilo.

Kmalu po atentatu je neka neznana oseba telefonirala švedski poročevalni agenciji „TT“, da je na delu hrvaška ustaška skupina, ki bo pognala v zrak vsa poslopja, v katerih so nastanjeni jugoslovanski uradi.

Skoraj natančno leto je minulo, ko so na veliki četrtki ustaški atentatorji s strelji težko ranili jugoslovanskega veleposlanika Roloviča, ki je potem, kljub prizadevanju zdravnikov, za ranami umrl.

Konec januarja 1972 je strmoglavilo nad Češkoslovaško jugoslovansko potniško letalo, ki je bilo na poti iz Stockholma v Beograd. Z edino izjemo stevardese Vulovičeve, je izgubilo življenje vseh 26 potnikov in posadka. Tudi tedaj je neka neznana oseba, ki se je izdala za Hrvata, javila nekemu švedskemu listu, da so atentat izvedli hrvaški teroristi.

AMERIKA SI OBETA VEČ OD NIXONOVEGA OBISKA V SOVJETSKI ZVEZI

„The New York Times“ pripominja v zvezi z Nixonovim obiskom v Sovjetski zvezi (22. maja), da bo to vsekakor zgodovinski dogodek. Še noben ameriški predsednik ni bil med svojo službo doslej v Moskvi. Verjetno je, da bodo neposredni sadovi Nixonovega obiska v Kremlju večji kakor sadovi Nixonovih pogovorov v Pekingu. Verjetno bodo v Moskvi podpisali vsaj delni sporazum o omejevanju strateškega orožja. Nixon bo vrnil obisk sovjetskemu ministrskemu predsedniku Nikiti S. Hruščovu, do katerega je prišlo septembra 1959.

ZAHODNONEMŠKI NEONACISTI ZA KRŠČANSKO DEMOKRATSKO STRANKO

V deželi Baden-Württemberg bodo ta mesec volitve v deželni zbor. Glede na notranjepolitično napetost, ki je nastala zaradi nasprotovanja krščanskih demokratov proti ratifikaciji (potrditvi) sporazumov s Sovjetsko zvezo in Poljsko, utegne biti izid teh volitev — čeprav so same deželne — odločilen v boju za ratifikacijo omenjenih sporazumov. Pristaši zahodnonemške demokratske nacionalne stranke (nacistične) so sklenili, da ne bodo postavili lastne kandidatne liste za te volitve, da bi omogočili zmago krščanskih demokratov, odločilnih nasprotnikov ratifikacije. Predstavniki te stranke, v kateri se zbirajo bivši nacisti in njihovi simpatizerji, je izjavil, da se je njegova stranka odločila za ta korak v upanju, da bodo njeni pristaši glasovali za krščansko-demokratske kandidate. Neonacistična stranka ima v sedanjem deželnem zboru 9 mandatov, leta 1968 je bilo oddanih zanjo 9,8 odstotkov glasov, za krščanske demokrate 44,2, za socialne demokrate 29 odstotkov in za liberalce 14,4 odstotkov. Kot je znano, sta zadnji dve stranki zdaj na oblasti v Bonnu.

ANGLEŠKI OFICIR OBSOJEN ZARADI VOHUNSTVA

Angleško sodišče v Winchesteru je prisodilo 31-letnemu pomorskemu častniku Davidu Binghamu 21 let ječe, ker je 18 mesecev vohunil v prid Sovjetske zveze. Kakor je sam povedal, se je tega lotil zaradi težkih gmočnih razmer v družini, in sicer je prva navezala stike z atašejem za pomorstvo pri sovjetskem poslanstvu njegova žena. Za važne tajnosti, ki jih je izdal sovjetskemu atašejju, tako je dejal državni tožilec, je prejel 2300 funtov, to je pač malo v primeri z važnostjo izdanih listin. Zaradi tega izdajstva je moralo angleško pomorsko poveljstvo prevreči ves svoj obrambni vojaški načrt. Binghamu so aretirali 31. avgusta 1970, ko je bil v službi na svoji ladji v Portsmouthu.

150 ŽRTEV VOJAŠKEGA UDARA

Ponesrečeni udar v mali srednjeameriški republiki San Salvadorju, ki so ga izvedle vojaške in policijske enote, je terjal 150 človeških življenj. To je javil predstavnik salvadorske vojske. Uporniki so hoteli prevzeti oblast v tej mali srednjeameriški državi. Voditelj udara Napoleon Duarte je zbežal v Gvatemalo, kjer je dobil politični azil.

Kitajska obtožuje Sovjetsko zvezo

Na Kitajskem so očitno zelo jezni na Sovjetsko zvezo, ker se je le-ta začela zanimati za Formozo in njenega predsednika Čangkajška. V Pekingu obtožujejo „revizionistično renegatsko klico Sovjetske zveze“, češ da navezuje nedopustne odnose s Tajvanom.

V Pekingu navajajo vrsto datumov, s katerimi naj bi podkrepili to trditev, neposreden povod pa je bil članek v zadnji številki sovjetske revije „Novoje Vremja“, v katerem imenujejo Čangkajška predsednika, kitajsko pokrajino Tajvan pa republiko Kitajsko. Kitajska uradna agencija poroča, da je sovjetsko vodstvo že leta 1963 govorilo o Tajvanu kot neodvisni državi, ker je tamkajšnji vladi dovolilo podpisati sporazum o delni prepovedi atomskih poskusov. Rečeno je še, da so leta 1965 povabili predstavnike tajvanske vlade v sovjetsko veleposlaništvo v Tokiu, od leta 1969 pa je v sovjetskem tisku pogosto zaslediti za Tajvan in Čangkajška vzdevek „država“ in „predsednik“.

Sovjetskemu vodstvu še očitajo, ker je leta 1969 Čangkajškovim predstavnikom dovolilo udeležiti se svetovne medvladne konference o turizmu v Sofiji. Hsinhua omenja tudi obisk nekega sovjetskega novinarja na Tajvanu ter stike sovjetskih diplomatov in novinarjev s Čangkajškovimi predstavniki v raznih državah.

Kitajska uradna agencija pri tem opozar-

ja, da je kitajska vlada pri sovjetski že večkrat protestirala zaradi takega stališča, ki je po njenem mnenju sovražno do kitajskega ljudstva. Agencija pravi, da je pri tem celo mogoče pomisliti, če ni morda Sovjetska zveza naklonjena ideji o „dveh Kitajkah“.

TIRANA OŽIGOSALA SOVJETSKO KOLONIALNO POLITIKO

V zvezi z uradnim obiskom (te dni) sovjetskega vojnega ministra maršala Grečka v Jugoslaviji, je albanski partijski organ „Zeri i Popullit“ ostro napadel balkansko politiko Moskve:

„Grečko spada k žalostnim figuram sovjetske protirevolucije, ki razširja carski militarizem v lastni deželi in novokolonializem v okviru sovjetske zunanje politike. Sovjetska politika zasleduje cilj, da bi ves Balkan podvrgla vojaškemu nadzorstvu Moskve. Sovjetska zveza je v zadnjem času poskušala z vsemi sredstvi v svojo korist izrabiti velike težave, ki tarejo trenutno Jugoslavijo, cilj, ki ga zasleduje Moskva do vseh dežel v tem delu Evrope.“

Albanija zastopa že leta sem v Evropi protisovjetsko politiko Pekinga.

Ta oster napad Tirane na zadržanje Krem-lja, je sledil samo dan kasneje po objavi, da so izvedle Bolgarija, Romunija in Sovjetska zveza od 21. do 28. marca vojaške manevre v Bolgariji.

„FRIULI D'OGGI“, VIDAN:

Jezik in narodnost

V videmskem časopisu „Friuli d'oggi“ je izšel 20. marca 1972 sestavek „Jezik in narodnost“. Znanemu kulturnemu delavcu J. Šavliju je bil — kot pravi sam — članek tako všeč, da ga je moral prevesti in nam ga poslati. Mi smo mu zato zelo hvaležni, kajti vsebina članka je kot nalašč prirojena našim razmeram na Koroškem. Naj bi misli tega članka padle na rodovitna tla in v tem ali onem omahljivcu vzbudile vest ter ga prepričale, da je slovenska materinska beseda daje človeku pečat pristne osebnosti in notranje svobode. (Op. ured.)

Razmislimo, kaj pomeni za furlansko ljudstvo imeti svoj lastni jezik in kaj pomeni izgubiti ga, kajti furlanski jezik je na tem, da se bo izgubil in z njim tudi ljudstvo, s katerim se je rodil in s katerim je zrasel. Furlani so narodna manjšina, tako kot so druge v Italiji in v Evropi in, kakor se godi vsem manjšinami, ki se nahajajo pod pritiskom močnejših narodnosti, pozabljajo na to, da je njihova zavest zavest narodnosti.

Izguba jezika je vsekakor izguba najbolj vidnega znaka kulture in najbolj izrazitega znaka narodnosti, je politično dogajanje, kot je to tudi volja, da jezik ohranjamo.

Lahko pritrdimo, ne da bi se bali pogršiti, da ima furlanski jezik iz dneva v dan manj takih, ki ga govorijo; medtem ko tistih nekaj, ki se zavejo svoje narodnosti, se ga oprime s silo vdanosti in obupanosti, kakor da bi čutili, da s tem jezikom umira najbolj pristni del njihove duše in njegovega bistva.

Šolah se govori in se piše po italijansko, v uradih se govori po italijansko, na televiziji in na radiu se govori samo po italijansko; prosveta dobi uradno priznanje samo, če je italijanska. Če se govori o Evangeliju ali o Kapitalu, se zdi, da se mora govoriti samo v uradnem jeziku, ki je bil v Furlaniji in je še, po naključju, vedno jezik vladajočih plastí.

Jezik kmeta, delavca, izseljenca pa je bila zmeraj furlanščina, ki je bila prav zato jezik ubogih. Tisti, ki se je uspel v družbi dvigniti in postati „meščan“, si je prizadeval furlanski jezik opustiti in privzeti jezik gospodarjev, misleč, da bo tako tudi sam postal nekoliko gospodar.

Mesta so se prva dala okužiti s tako vročico. Še pred italijanščino so se naučila jezika gospodarjev iz Benetk (v Gorici, Vidmu, Pordenonu se še danes govori nekakšna plehka beneško-furlanska mešanica).

Furlanščina sama pa je postajala vedno bolj jezik podrejenih: razlikovanje po jeziku je postajalo še razlikovanje po družbenem sloju.

Pod Italijo je bila Furlanija bojno polje v času prve svetovne vojne, kar nam je prineslo, da smo postajali vedno bolj Italijani in zmeraj manj Furlani. Kasnejši fašizem je bil takemu raznaravljenju še bolj naklonjen. S svojimi pouličnimi izvajanji mu je uspelo prenesti neko domnevno vsenarodno zavest do najbolj oddaljenih in osamljenih vasi. Med osvobodilnim bojem so cvetele razne ideje o samoupravi pokrajin, pa so vse skupaj zvođenele po tolikih letih nacionalistične propagande.

Po zadnji vojni se je po dolgih letih rodila dežela Furlanija pogrešno: ni znala ali pa ni hotela braniti naših narodnostnih posebnosti in obenem z našo pravico po samoupravi je sprejela združenje z „italianisimi“ v Trstu, s psom čuvajem Furlanov in Slovencev.

Danes se je furlanščina že skoraj umaknila iz mest in trgov in celo po vaseh mnogi jecajo z otroki po italijansko.

Kadar jih vprašate, zakaj, odgovarjajo, da hočejo bolje pripraviti otroke na šolo. Ali pa zatrjujejo, da je italijanska kultura višja. Knjige, televizija in časniki so seveda v italijanščini in italijanska je tudi vsa poceni krama na trgu: z oblekami, popevkami in časniki se morajo potrošiti tudi besede, seveda italijanske.

Ženske so v tem najbolj slabotne in najlaže se dajo prepričati o taki sorti napredka, tako da mladi fant čuti, da mora reči prve besede dekletu po italijansko, da ne bi tvegala mišljenja, kako da je podeželski.

Toda tisti, ki mislijo, da bo boljše, če opustijo svoj jezik in se navzamejo tujega, se na debelo motijo. Jezik ni le razpored besed, ne zamenja se ga kot obleko in biti potem gotov, da si tudi z novim ostal tisto, kar si bil. Obleke, orodja, hiše so na primer oprema: služijo nam zato, da se pokrijemo,

zaslužimo za življenje, da se varujemo pred mrazom in vročino. Tudi jezik je nekaka oprema, toda ne le to, je še mnogo več: je način mišljenja, snovanja in dojemanja določenega ljudstva, način njegovega bivanja.

Vsak jezik nosi posebno kulturo in omiko ter ima zato mnogo večji pomen. Je vpogled v neki svet, katerega razumevanje nam razodeva značilnosti njegovega okolja, zgodovine in gospodarstva, kar je njegovo in samo njegovo.

Nekega jezika, ki so nam ga naložili ali zaukazali ali smo se ga naučili iz knjig, čeprav šolskih, ali pa iz radia, jezik, ki ni materin, ni mogoče prilagoditi na človeka, ne da bi ga v bistvu predrugačili, in ne na narod, ne da bi ga raznaravili. Če neko skupnost sili govoriti jezik, ki ni njen, ji delajo nasilje.

Ljudstvo, ki se odpoveduje svojemu jeziku, dela to lahko zato, ker si umišlja, da se bo priljubilo tistemu, ki ga zatira in mu žrtvuje tisto, kar ima najbolj izvirnega in najbolj svojega.

Prav zato, ker je bila furlanščina nekaj najbolj pristinega med Furlani, kajti nastala je kot zvok njihovega dela, njih odpovedi, pogovora v njihovi duši, da se ni kričala po ulici, prav zato jo sedaj zavračajo, kot da bi pomenila nekakšno krivdo.

Ljudje, ki se odpovedujejo svojemu jeziku, živijo v neki duševni in kulturni neuravnovešenosti in to neprenehoma, čeprav se tega niti ne zavedajo, ker si sami domišljajo, da v takih okoliščinah napredujejo, ko so prisiljeni jemati vedno noveje modele lažnega napredka in potrošiti tisto, s čimer so jim postregli.

Bodi tisto, kar dejansko si in ne izdajaj lastnih ljudi! To te sicer nekaj stane, toda je edini način, po katerem si lahko pristna osebnost! In Furlani ne morejo delati tako, da tega ne bi upoštevali.

* VIDAN (tako nazivajo Beneški Slovenci furlansko mesto Videm [italijansko Udine]; to je ugotovil prof. Pavle Merku iz Trsta).

Slovenski program celovškega radia

Slovenski program celovškega radia si vedno bolj prizadeva pripraviti kvalitetne kulturne in literarne oddaje.

Dve novi kulturni oddaji seznanjata poslušalce s sodobnimi pisateljskimi in pesniškimi tokovi v slovenskem in avstrijskem kulturnem življenju. Ena od teh oddaj se imenuje NOVA SLOVENSKA LITERATURA. V njej je Lev Detela seznanil poslušalce z novjšim literarnim delom Lojzeta Kovačiča, Rudija Šelina in Edvarda Kocbeka in Petra Božiča. Sledil bo esej o Gregorju Strnišiču. V oddaji SODOBNI AVSTRIJSKI KNJIŽEVNIKI bo Lev Detela seznanil poslušalce najprej z delom dveh pomembnih, v širšem svetu priznanih pisateljev Eliasa Canettija in

Thomasa Bernharda. Ti dve seriji oddaj imata namen, povesti zainteresirane poslušalce POSTOPOMA v svet moderne, na prvi pogled težje dostopne in razumljive literature.

Slovenski program pa je uvrstil med svoje oddaje tudi tako imenovani LITERARNI ŠTUDIO. V tej oddaji nas radio seznanja z delom slovenskih pesnikov in pisateljev na Koroškem, v Jugoslaviji in po svetu. Oddaja hoče v svoj program uvrstiti najvidnejše aktivne slovenske avtorje, ne glede na njihovo politično prepričanje in na njihov literarni koncept. To je oddaja, zamišljena v duhu pluralizma, tolerance in prijateljskega duha. Prve oddaje so že bile na progra-

SLOVENCİ doma in po svetu

† JOŽE PEČARIČ

V Córdoba v Argentini je umrl g. Jože Pečarič. Pokojni je bil rojen v Beli Krajini 10. marca leta 1906.

Pokojni Jože Pečarič je bil med sorojaki zelo priljubljen ter je do konca ostal načelom, zaradi katerih je leta 1945 zapustil domovino in odšel na tuje — ne kruha, temveč svobode iskat.

mu. V eni se nam je predstavil pesnik Vladimir Kos, ki živi v Tokiu na Japonskem, v drugi pa mlajši pesnik iz Slovenije Franci Zagoričnik, avtor štirih pesniških zbirk. Kmalu bo na sporedu oddaja o pesniku Humbertu Pribcu, ki živi v Avstraliji. V njegovih pesmih je na lep način opisana rodna istrska zemlja in njeni preprosti ljudje.

Celovški slovenski radijski program ima na sporedu tudi oddajo IZ LITERARNE DELAVNICE. V njej so bili predstavljeni že mnogi slovenski koroški pesniki, a tudi Milena Merlak in Lev Detela, ki živita pri Dunaju. Na sporedu pa je še več kulturnih oddaj, v katerih se oglašajo naši pisatelji.

Za koroške poslušalce pa bo nedvomno najzanimivejša vrsta oddaj o SODOBNI SLOVENSKI KOROŠKI LITERATURI. Lev Detela je upošteval v svojih esejih o tej literaturi celotno obdobje po letu 1945. Oddaja bo imela več nadaljevanj in bo upoštevala vse literarne tokove in smeri, ki so se pojavljale pri koroških Slovencih po letu 1945.

Radio Celovec tudi večkrat oddaja v slovenskem programu literarna dela slovenskih pisateljev, ki žive v Avstriji.

OBČNI ZBOR ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA ZA KOROŠKO

Zgodovinsko društvo za Koroško je imelo v torek, 21. marca, svoj prvi občni zbor po obnovi glavnega odbora lanskega leta.

Po pozdravu novega direktorja imenovanega društva dr. Lessiaka, je poročal novi tajnik direktor dr. Einspieler o delovanju Zgodovinskega društva v preteklem letu.

Društvo je naraslo lani za 43 novih članov.

Pravno bodo uredili z novo pogodbo tudi odnos med koroško deželo in Zgodovinskim društvom. Tako bo dobila dežela v svojo oblast dragocene knjige in znanstveni material in del muzejskega poslopja. Kot protiuslugo pa bo dala dežela društvu na voljo potrebne pisarne in subvencijo za znanstvene knjige.

Črnci v Ameriki

G. Vinko Zatelet poroča, kaj je doživel v Ameriki. Rasni problem, največji problem. Rasna diskriminacija. Kakšna je resnica? Kdo je krivčen? Je kaka rešitev? Dejstva govore.

Ko sem po 16 letih zopet obiskal Ameriko, mislim Združene države Amerike, sem spoznal veliko spremembo. Splošno gre vse na slabše. Danes naj pišem o najbolj prečem problemu, s katerim sem se srečaval vsak dan. Poročam največ iz Clevelanda, ki je za Ljubljano največje slovensko mesto in sem tam največ bival.

Slovenci v Clevelandu so priredili romarjem iz Slovenije in Koroške po slovesnostih v Washingtonu pri župniji sv. Vida banket, večerjo. Ob koncu me prijatelj župnik Variga zapelje v svojo faro sv. Lovrenca, kjer je bival in umrl pokojni škof dr. Rožman. Vedno se pelje po daljši poti skozi bela naselja, tedaj pa je riskiral, da se pelje kar naravnost domov skozi črnsko naselje: bilo nas je pet v avtu, vsa vrata smo zaklenili in pogum velja; ponoči si namreč noben belec ne upa voziti tu skozi, še podnevi težko. Nevarno je na križišču, kjer moraš obstati. Črnci pristopi, odpre vrata, pokaže revolver, se vsede notri in potem ukaže, kam naj šofer zapelje. Tam šoferja in sopotnike popolnoma izropa, včasih še avto vzame in šofer je srečen, če je kožo odnesel. Ko zavozimo v črnski del, je kot bi odrezal, kot bi prišel v drugo deželo: vse je zanemarljivo, umazano, poškodovano, smetno. Peljemo se mimo kraja, kjer je stala mogočna nemška cerkev, pa so jo črnci požgali. Med

hišami gledam pogorišča, razpadajoče hiše, nihče se ne zmeni zanje: kjer so imeli prej belci lepe hiše in vrtove, je sedaj divje in zapuščeno.

Hotel sem si pogorišča podnevi ogledati in sem prosil ing. Žele, ki je mojo knjigo o Indiji prevedel v angleščino, da me pelje z avtom. Čudil sem se, da me vozi s takim strahom in me nikjer ni pustil izstopiti iz avta, da sem fotografiral le skozi okno. Tedaj sem šele videl, koliko hiš in trgovin belcev so črnci požgali, kakšne zevajoče praznine so nastale. Peljala sva se tudi po Superiör Avenue, nekdanj najlepší cesti, mimo krasne veletrgovine pohištva. Še isto noč sem slišal sirene in videl ognjeni sij: to je nekaj vsakdanjega v Clevelandu. Zjutraj sem zvedel, da je zgorela tista trgovina pohištva. Milijonska škoda! Z inž. Sodjo sva šla gledat pogorišče, toda fotoaparata si nisem upal nesti s seboj.

Bo kdo rekel: saj so vse hiše zavarovane! Ni tako! Zavarovalnice onih hiš, ki so bolj ogrožene od črncev, sploh nočejo zavarovati ali le za malenkost. Saj bi morale tako zavarovalnice propasti.

Črnci so skušali že zažgati največjo slovensko cerkev sv. Vida, pa se ni posrečilo. Kaj hočejo črnci doseči s požigi? Najprej splot škodovati belcem, potem pa vzbuditi strah, da se začno beli izseljevati drugam.

Toda komu naj prodajo hišo? Saj hiše v bližini črncev izgubijo vrednost. Črnci poskušajo kje v belem naselju kupiti kako hišo, naj bo še tako draga. Ko se črnci vselijo, potem sosedje bežijo stran, ne upajo se živeti ob njih. Skušajo čimprej prodati hišo: belec je ne kupi, torej jo v sili proda edinemu, ki jo kupuje, črncu in to za malo ceno. Tako črnci osvajajo en del za drugim, bele četrti mesta postajajo črne. Hiše si noben črnc ne dela, ker jo poceni dobi od belih, za pogorišče se ne zmeni, niti za zemljo ne, ko ne zna in noče obdelovati ne rožni, ne sadni vrt.

Pa ni le strah pred ognjem, še hujši je neprestani strah za varnost. Veliko črncev noče delati, ampak lahko živeti s tatvino in ropi. Zato se je strašno razpaslo zločinstvo. V Clevelandu sem doživel, da so črnci na en dan oropali tri Slovenke na cesti in to podnevi! Ko gre mimo ženske, jo udari in vzame ročno torbico. Nekega Slovenca so obstrelili, ko je šel v nedeljo zjutraj k prvi maši, s težavo se je privlekel do cerkve. Drugega so našli tako pretepenega, da so mu komaj rešili življenje. In pri obeh niso našli skoro nič denarja. Vsak dan smo brali o ropih in kako vdirajo v hiše. Takih slučajev pa je na tisoče. Kakšne so posledice?

Seveda stalen strah. Ko sem šel zvečer kam na obisk, me nihče ni pustil samega domov (stanoval sem v župnišču), ampak me je peljal z avtom ali če sem bil v isti ulici, me je spremljal. Ljudje se najprej prepričajo, ko na vratih zvoni, kdo je, potem si šele upajo odpreti. Jaz sem se po telefonu najavil, da se me niso ustrašili. Nekateri znanci so mi pokazali puško ali revol-

ver, kar je vedno pripravljeno za vsak slučaj. Slovenci pri fari sv. Vida so organizirali oboroženo stražo: vsako noč patrolirajo po trije moški po ulicah s puškami (v Ameriki je orožje svobodno), da ne bi črnci zažgali ali kaj izropali. Dovolj označi položaj primer, ko je policaj ob belem dnevu rekel na sicer prometni ulici neki gospe, naj raje ne hodi peš. Ali da me je v podzemeljski železnici, ko sem se v New Yorku ponoči vozil na stanovanje znanca Müllerja, vprašal sprevodnik črnc, kam se peljem. Ko sem rekel, da v Brooklynu, me je svaril, naj vendar skrijem fotoaparata, da ga mi bodo gotovo ukradli. Toda ni bil edini, ki me je svaril. Bali so se ne le za moj aparat, ampak ker bi me lahko udaril, pobil, da bi lažje odnesel fotoaparata. Amerika ni več zlata dežela in mnogi so me že zavidali, da živim v Evropi, kjer vsaj črnskega problema ni.

S temi problemi pa je usodno povezana slovenska fara sv. Vida. Črnci so namreč že blizu slovenskemu središču. Zato se slovenske družine že izseljujejo izven mesta, na deželo, kjer je boljši zrak, dovolj zemlje okrog hiše, večji mir in varnost. Fara se tako manjša, ker sestoji iz družin. Zaenkrat je sreča v tem, da so te hiše pokupili in zasedli Hrvati, novi naseljenci. Ti so tudi bolj bojoviti in pogumni, če bi se bilo treba udariti. Toda kako dolgo bo še tako? Če enkrat vdero črnci med Slovence, se bodo ti izselili, naenkrat bo vse črno. Čemu bo potem veličastna cerkev sv. Vida s farno šolo, farno dvorano itd., kar je ponos Slovencev?

Skušal bom ta problem osvetliti z več strani. Zato:

(Dalje prihodnjič)

† Jožef Kassl, pd. Kuhlingov oče

V prijazni vasi Štriholče, vgnezdjeni v jamasto se odmikajoče podnožje Svinje planine, sredi sadnega drevja in rodovitnega polja, proti severu in njegovim mrzlim vetrovom zavarovani po strmih in visokih hribovih Hudega kraja, v tem lepem prisočnem kraju se je rodil, vzrastel in živel, delal in trpel, mislil in čustvoval in molil **Kuhlingov oče Jožef Kassl**. V Štriholčah se je rodil 31. decembra leta 1890, tu prebil v glavnem svojo mladost in vse svoje življenje, izvemši čas, ki ga je preživel pri vojaki v redni službi in posebej še v prvi svetovni vojni. Ko se je vrnil iz vojske, se je leta 1921 v Grebinskem kloštru poročil z družico Marijo Lobnik, iz Ljubeeve družine v Vovbrških gorah in z njo ustanovil družino, v kateri je bil oče devetim otrokom, od katerih je še sedem živih; eden od devetih je umrl v rani mladosti, drugi je postal žrtev 2. svetovne vojne. Kot trden, varčen, skromen, delaven kmet je preživel dolga leta do visoke starosti 82 let, zadnja leta kot vdovec in umrl po kratkem bolehanju v sredo, 22. marca 1972.

Kaj preprost je ta zunanji okvir njegovega življenja, preprosto, skromno tudi sicer, kakor sploh pri naših očancih, nimamo poročati o kakih posebnih imenitnostih, ne o bogastvu, ki bi si ga nakopal, ne o časteh in odlikovanjih, ki bi ga bila doletela, ne o mogočnosti njegove osebe — stvari, na katere preveč kažemo posebno tedaj, ko nimamo kje videti pravih krščanskih in človečanskih odlik. O teh pa moremo ob Kuhlingovem očetu brez hvalisanja poročati.

Njegova **delavnost**. Od jutra do večera, od mladih let do stare zgrbanosti je opravljal dela, kakor jih je nalagal čas in potreba, da je Kuhlingova kmetija kljubovala vsem gospodarskim težavam tudi v hudih razmerah. Še celo to je zmogla, da sta dva fanta študirala, drugi pa tudi imeli priliko za primerno izobrazbo. Nič ni bilo jadikovanja, češ odkod bomo jemali. Imel sem vtis, da je bilo v njegovi družini res prvo vprašanje, čim popolnejša vzgoja in izobrazba otrok, in ne kopičenje imetja. Njegova kmetija in njegovo delo je imelo lep cilj in bogato vsebino.

Njegov **smisel za duševno hrano**. Pri vsem svojem delu in kmetskih skrbih je vendar tako rad ustregel svojemu težanju po višjih vrednotah. Kako rad je prebiral svoj čas „Mir“, potem „Koroškega Slovence“, zadnje čase pa „Naš tednik“ in ob njih budno sledil dogajanju okoli našega rodu. Rad je segal po Mohorjevih knjigah in bogatil ob njih svojega duha in svoje srce. In ko si se z njim pogovarjal, si začutil, kako je kritično ob branju meril tudi svoja lastna spoznanja, doživetja in izkušnje; začutil si pa tudi, kolikšno nalogo je vršila naša „Mohorjeva“ med našim ljudstvom. Na to je treba vedno spet opozarjati, kadar se oglašajo ozkosrčni kritiki proti Mohorjevi.

Njegova **zvestoba** do izročil našega naroda, predvsem **do našega jezika**. To je bilo za moža, kakršen je bil Kuhlingov oče, nekaj samo po sebi umljivega. Ni ga omajala nobena groznja, nobeno zaničevanje in omalovaževanje našega jezika. S preprosto besedo je znal svoje zadržanje in stališče neizpodbitno utemeljiti in svoje človečanske pravice tudi braniti, tudi v najtrših časih, ko so sovražna ušesa prisluškovala pod okni.

Njegova **vernost**. V njej je pač našel osredno točko svoje osebnosti. Četudi ne gre za iskanje skozi verske probleme, zanj vera ni bila problem, sprejel jo je, kot mu je bila izročena: molil, molil tudi skupno lepo slovensko v družini, hodil v cerkev, prejemal zakramente in delal dobro, kjerkoli se mu je stavila prilika. Koliko dobrega je storil posebno tudi dušnim pastirjem šmarješke fare; ohranili ga bodo pač zato v hvalnem spominu. Kaj še zahtevaš od kristjana? Tako je gotovo pri njem bila njegova vernost tista trdna točka, ki mu je dala premagati težave življenja, ki so njega zadrževale prav tako ali še bolj kot druge. In ni čuda — skoraj moramo tako reči — da je iz te družine izšel tudi duhovnik, g. Polde Kassl, ki pastiruje že leta na Koroškem, da na drugačnem poprišču nadaljuje očetovo delo: ohranja, predaja vero naših očetov, v neprestanem razvoju časa pa tudi vzbuja to vernost k novi usmerjenosti in miselnosti.

Preprost slovenski kmet — in vendar — kakršen **pogreb!** Bil je ob pol treh popoldne v petek, 24. marca. Krasen sončni dan, „cvetni petek“. Zbralo se je ogromno ljudstva, mož in žena, da si kar ob tem dejstvu

mogel presoditi: spoštovali so Kuhlingovega očeta. In še nekaj lahko zraven rečemo: tudi danes še ceni ljudstvo višje vrednote in mu ni prvo mogočnost in bogastvo in prazna imenitnost, saj vsega tega ne moremo iskati pri rajnem očetu. Svojemu sobratu Poldetu v tolažbo in iz spoštovanja do moža, ki je bil oče duhovnika, se je zbralo tudi veliko duhovnikov (22), ki so pospremili rajnega na zadnji poti. Žalno slovesnost so še ožarili pevci pevskega društva „Jakob Petelin-Gallus“, ki mu je predsednik sin Kuhlingovega očeta, g. Urhej Kassl, učitelj in šolski ravnatelj na Djekšah. Tem pevcem so se pridružili še pevci z Obirske in zavzela je domača pesem ranjkemu v slovo — pač ker se je tako spodobilo in je to še posebej zaslužil: njegova hiša je bila za vaje cerkvenih pevcev vedno na razpolago in rad je poslušal naše domače petje. Ali je res na Želinjah naša domača, cerkvena in svetna pesem utihnila? Zbor je pod večšim vodstvom mladega pevovodje „Gallusa“ g. profesorja Jožka Kovačiča zapel pri hiši „Vigred se povrne, spremljal sv. daritev v cerkvi s primernimi pesmimi, na grobu pa še oznanil: „Jaz sem vstajenje in življenje.“

V lepi želinjski cerkvi je bila zadušnica za rajnega, ki jo je opravil sin rajnega, g. Polde Kassl, župnik v Bilčovsu. Pridigal je župni

Občni zbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju

V petek, 10. marca, je bil v klubskih prostorih v Mondscheingasse na Dunaju občni zbor Kluba slovenskih študentov. Odborniki so poročali o delovanju študentske organizacije v delovnem letu 1971/72. Predsednik **Teodor Domej** je v svojem poročilu kritično obravnaval uspehe in neuspehe kluba.

Najvažnejši dogodek preteklega leta je bila nedvomno otvoritev klubskih prostorov. Po večletnih naporih je študentom uspelo, da so si ustvarili svoj neodvisni center. V njem niso samo petkovi sestanki, temveč tudi srečanja raznih delovnih krožkov. Študentom so na voljo časopisi in revije ter knjižnica. V prostorih vadi tudi klubski pevski zbor, ki ga vodi **Hanzej Gabriel**.

V letnem semestru 1971 je Klub priredil 6 sestankov. 19. junija je bila otvoritev klubskih prostorov, ki so se je udeležili številni častni gostje s Koroške in Slovenije. V ve-

LIBUČE

Milki Hartmanovi je bilo za njeno pesniško delovanje in ljudsko prosvetno delo izraženo priznanje tudi od slovenske ustanove v Ameriki, ki zasleduje kulturno delo Slovencev po svetu. Diplomsko priznanje je Milki izročil g. župnik Vinko Zaletel v imenu Krščanske kulturne zveze.

likonočnih počitnicah so imeli študenti pod strokovnim vodstvom **univ. prof. dr. Vladimira Klemenčiča** dvodnevno ekskurzijo po južni Koroški. Ta ekskurzija je bila predpriprava za raziskovalno delo v južnokoroških vaseh, ki ga je med počitnicami opravil raziskovalni kolektiv. O rezultatih raziskovanja so poročali študenti na tretjih Koroških kulturnih dneh.

V zimskem semestru je Klub priredil 11 sestankov, ki so bili v povprečju dosti bolj obiskani kot sestanki v letnem semestru. Po večini so sestanke pripravili študenti sami. Povabljeni pa so bili tudi gostje. Tako je 4. 12. predaval **ing. dr. Dušan Nendl** o „Revoluciji in evoluciji v luči bahajske vere“ in teden navrh **Jože Kopeinig** o „Koroški sinodi“. 9. decembra je Klub organiziral predavanje in diskusijo na dunajski univerzi. Predaval je zvezni poslanec SFRJ in direktor Višje ekonomske šole v Mariboru **dr. Tine Lah** o „Problemih delavskega samoupravljanja v Jugoslaviji“.

V zimskem semestru sta delovala dva delovna krožka. „Zgodovinski delovni krožek“ je obdelal knjigo Pleterskega „Narodna in politična zavest na Koroškem“, ki obravnava zgodovino koroških Slovencev od sredine preteklega stoletja do 1914. Ker šele temeljito poznavanje zgodovinskega razvoja omogoča boljše razumevanje današnje situacije na Koroškem, si je krožek zadal nalogo, da v tem semestru predela še go-

upravitelj z Obirskega, ki je v svojem govoru govoril o vrlinah moža v luči našega verovanja in upanja in božjih zapovedi. Govoril je namesto g. prošta in dekana v Dobri vasi, g. Franca Brumnika, nekdanjega dušnega pastirja v Šmarjeti pri Velikovcu, kamor spadajo Želinje. G. prošt Brumnik je zbolel in se zato ni mogel pogreba udeležiti, kakor je pridigar tudi povedal. Prav po naročilu g. prošta je pridigar pokazal tudi še na lepo harmonijo med družinskimi člani v Kuhlingovi hiši. Sam rajni se je o tem pohvalno izrazil kako je njegova snaha Ana, žena sedanjega gospodarja Folteja, lepo gledala na svojega tasta. Spodobilo se, da ob takih prilikah, ko stopi sicer v tihi pozabljenosti stoječa hiša v ospredje, omenjamo njene odlike drugim v vzpodbudo.

Duhovščina je po maši odpela obredne pogrebne speve in potem smo spremili rajnega na kraj zadnjega počitka; officiator je bil g. prelat Aleš Zechner, ki je ob odprtem grobu spet opomnil na velike probleme krščanskega življenja v naši škofiji in v Cerkvi sploh: pomanjkanje duhovnikov in spoštovanje in varstvo nerojenega življenja. Domači gospod župnik pa se je zahvalil slovensko in nemško za številno udeležbo vsem, ki so prišli iz Štriholč in Šmarjete, iz Djekš in Hudega kraja, z Vovbrskih gora in Male vasi (Globasnica), iz Bilčovsa in Celovca.

Naj bo dragemu Kuhlingovemu očetu domača zemlja lahka!

Naše prireditve

Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah vabi na Pera Budaka veseloigro v treh dejanjih

KLOPČIČ

s katero gostuje Amaterski oder Prosek-Kontovel (Trst) v nedeljo, 9. aprila, ob 2. uri popoldne, v farni dvorani v Selah.

Farni igralci iz Št. Janža v Rožu bodo igrali v nedeljo, dne 9. aprila, ob 19.30 v Slovenjem Plajberku, v dvorani pri gostilni Laussegger — pri cerkvi — veseloigro

„POSLEDNJI MOŽ“

Mnogo zabave za vse in pouka za možel! Vabljeni!

Farna mladina iz Vogrč gostuje v nedeljo, 9. aprila, ob pol treh popoldne pri „Šoštarju“ v Globasnici z veseloigro v treh dejanjih

MOČ UNIFORME

Spisal Jaka Štoka

Povabljeni na razvedrilo!

Farna mladina iz Vogrč gostuje v nedeljo, 9. aprila, ob pol osmih zvečer v farni dvorani v Pliberku z veseloigro v treh dejanjih

MOČ UNIFORME

Spisal Jaka Štoka

Lepo vabljeni!

Krščanska kulturna zveza vabi na igro

LUČ Z GORA

ki jo igrajo dijaki dijaškega doma Heimlinger iz Celovca. Za razvedrilo bodo skrbeli „Veseli študentje“.

Igra bo v nedeljo, 9. aprila 1972, ob 14.30 v Kulturnem domu na BRNCI.

Krščanska kulturna zveza vabi na igro

LUČ Z GORA

ki jo igrajo dijaki dijaškega doma Heimlinger iz Celovca. Za razvedrilo bodo skrbeli „Veseli študentje“.

Prireditev bo v nedeljo, 9. aprila 1972, ob 19.30 v Kulturnem domu v BISTRICI na Z...

CELOVEC

Dne 22. marca 1972 je g. deželni glavar Sima izročil okrajnemu šolskemu nadzorniku Rudiju Vouku častni znak za zasluge za republiko Avstrijo. Ta častni znak je g. inšpektorju podelil zvezni prezident na predlog deželnega glavarja. Pri tej priliki je glavar naglasil zasluge g. Vouka za dvojezično šolstvo. Čestitamo g. inšpektorju Vouku k temu odlikovanju.

OBVESTILO

Zveza slovenskih izseljencev obvešča svoje člane, da bo občni zbor v nedeljo, 16. aprila 1972, s pričetkom ob 13.30 v modri dvorani celovškega Doma glasbe (Konzert-haus).

Po občnem zboru bo s pričetkom ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe spominska slavnost, ki jo ob 30-letnici izseljevanja koroških Slovencev prirejata Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo.

Bivši izseljenci z družinami prisrčno vabljeni!

Zveza slovenskih izseljencev

Osmošolci Slovenske gimnazije vas prisrčno vabimo na

GIMNAZIJSKI PLES

v soboto, 8. aprila, ob 20. uri v celovški Kolpingovi dvorani. Za prijetno zabavo bodo skrbeli „Poskočni Gorenjci“ in „Unionci“.

Udeleženka tečaja

Bile smo na tečaju za kmetice v Tinjah

Čeravno ne lahko, pa sem vseeno šla v Tinje. Bala sem se, da nas ne bo veliko, a iznenadena sem bila, ko sem prišla tja. Iz vse Podjune, pa še iz Bilčovsa je bilo nekaj zastopnic. Nabralo se nas je 45.

Najprej nas je pozdravil rektor Jože Kopeinig. Vesel nas je bil in nas povabil še na razne druge tečaje, posebno pa, da bi mladino poslali.

Gospod dr. Durnpelnik nam je nato predaval o vzreji mladih pujskov in telet. Spraševale smo ga to in ono, in za vse je vedel svetovati. Čisto domače je bilo, kot v družini, kjer se prav dobro razumejo.

Kar hitro je minulo in sedle smo k okusno pripravljeno mizi. Vsa čast sestram kuharicam.

Popoldne nam je razlagal inspektor Blaž Singer, kakšno nalogo ima in bo imel kmet v bodoče na trgu. Poslušale smo in kar sapa nam je vzelo, ali bomo kos tem nalogam, da nam ne oddrvi vlak. Akoravno se trudimo prilagoditi se novim zahtevam, pa še veliko manjka. Dobro bi bilo, da bi nas večkrat vabili na take dneve. Veliko bolj učinkuje po domače, tam se bolj upamo vpraševati.

Nazadnje je še učiteljica Anica Fugger napravila lepo razstavo in nas učila, kako naj pripravimo mize, kakšne posode in pribore moramo rabiti za boljše praznike in za malico. Vse je bilo zelo okusno in vesele bi bile, če bi bile še večkrat deležne takih predavanj.

Vsem predavateljcem, sestram in g. rektorju boglonaj.

Zanimanje Evrope za Koroško

Nad 40 udeležencev iz vse Evrope na seminarju Mladinske komisije FUENS v Dobrli vasi — Velika pozornost avstrijskega radia in tiska

Dobrli vas je bila od 26. marca do 31. marca 1972 prizorišče mednarodnega mladinskega seminarja o temi: „Kake možnosti preživetja imajo narodne manjšine?“ Predsednik Mladinske komisije Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS) dipl. jur. Filip Warasch je mogel pozdraviti ob otvoritvi v hotelu Rutar dobroslovesnega župana direktorja Adolfa Hafnerja, podpredsednika NSKS dr. Valentina Inzka te zastopnike nemške manjšine iz Danske ter Danske iz Nemčije, nemške iz Belgije in prav tako flamske iz Belgije, nadalje iz Francije, valižanske in irske iz Velike Britanije, bretonske iz Francije, hrvaške iz Gradišanske ter slovenske iz Italije in Koroške.

Direktor Hafner, ki je udeležence seminarja nekaj dni po začetku povabil na sprejem in na kosilo ter se razgovarjal z njimi skoro dve uri o manjšinski problematiki v njegovi občini, je v pozdravnem govoru dejal, da je zadovoljen, da se vrši seminar v občini, kjer je on župan. Tudi dr. Inzko je pozdravil udeležence seminarja v imenu Narodnega sveta koroških Slovencev in dejal, da poteka seminar ravno ob času, ko so pred vrati dunajski razgovori med kanclerjem Kreiskyjem in zastopniki slovenske manjšine, mladinski seminar pa da je obogatitev za Koroško, ki si prizadeva za mednarodne kontakte.

V ponedeljek so udeleženci seminarja obravnavali organizacijske probleme FUENS.

Sprejeli so med drugim poseben statut, je tudi pravno opredelil samoupravno delovanje Mladinske komisije v okviru FUENS. Kot vsako leto so tudi tokrat predavali mladinski zastopniki iz različnih dežel o situaciji doma. Zelo primerno za dano situacijo se je izkazal diskusijski prispevek valižanskega zastopnika, ki je ob osvetlitvi problema dvojezičnih napisov povedal, da se tudi Valižani borijo za dvojezičnost v topografiji, kar je zelo velikega psihološkega pomena za narodnostno skupnost. Tudi oni so začeli z dopolnjevanjem enojezičnih krajevnih tabel. Ko pa so videli, da je njihov trud nesorazmerno velik, učinek pa majhen, kajti oblasti so napise v par urah pobrisale, so odstranili kar table same. In sedaj je na delu celo komisija britanske vlade in do dvojezičnih napisov ni več daleč. Valižan je povedal, da jim pač gre za to, da Angleži svetu tudi na zunaj pokažejo, da je na dvojezičnem ozemlju tudi valižanski jezik angleškemu enakovreden.

V ponedeljek zvečer je govoril dr. Drago Legiša, župan občine Devina-Nabrežine pri Trstu, o zelo zanimivi temi: „Položaj Slovencev na Tržaškem s posebnim poudarkom na sedanji politični položaj v Italiji“.

Največji problem za slovensko manjšino v Italiji kot celoto je različno obravnavanje le-te v treh pokrajinah dežele Furlanije-Juljske Benečije, v pokrajinah Trst, Gorica in Videm. Najtežavnejši je položaj beneških Slovencev v pokrajini Videm, ker jim italijanska država ne priznava niti ene same narodnostne pravice. Pri tem je treba poudariti, da fašistična Italija ni delala med Slovenci razlik glede na to, kje živijo, kajti imela je do vseh enak odnos, četudi sovražnega. Kaj so Primorci pod fašizmom prestali, nam povejo naslednja dejstva:

V predvojni Juljski krajini so Slovenci predstavljali 1% celotnega prebivalstva Italije, toda od skupnih 42 smrtnih kazni in 27.737 let ječe, kolikor jih je fašistično posebno sodišče izreklo v mirnem času, gre 33 smrtnih kazni (80%) in 4.893 let ječe (18%) na račun Slovencev in Hrvatov takratne Juljske krajine. Slovenci v pokrajini Trst so zaščiteni s posebnim statutom v okviru Londonskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, Slovenci v pokrajini Gorica se lahko sklicujejo samo na italijansko ustavo, beneški Slovenci, kot že rečeno, sploh niso priznani. Toda najvažnejša določila Londonskega sporazuma o rabi slovenskega jezika se sploh ne izvajajo. Torej podobno, kot se je dogajalo nekdanj na Južnem Tirolskem. Člen 5 posebnega statuta Londonskega sporazuma, npr. zagotavlja pripadnikom slovenske skupnosti, da lahko svobodno uporabljajo svoj jezik v osebnih in uradnih stikih z upravnimi in sodnimi oblastmi in da imajo pravico prejemati od oblasti odgovore v istem jeziku.

Toda kako vsa zakonska določila o enakopravnosti narodnih skupnosti v državi nič ne zaležejo, če ni dobre volje in duha pri-

pravljenosti na strani uradnih ustanov, nam lahko pove tudi to, da je bil tak diskriminiran položaj Slovencev v Italiji, kljub obstoju 6. člena italijanske ustave, ki govori, da mora republika s posebnimi določili ščititi jezikovne manjšine in da o posebni zaščiti jezikovnih skupnosti govori tudi 3. člen posebnega pravilnika (prav zaradi prisotnosti slovenske manjšine, kakor v Južnem Tirolu zaradi prisotnosti nemške) Furlanije-Juljske krajine. Kako se je še pred nekaj leti dogajalo, vidimo na primeru vasice Pesek, ob istoimenskem mednarodnem obmejnem prehodu na cesti Trst-Reka. Fašistični pozornosti je ime te vasice ušlo, ker je premajhna in je zato vselej obdržala svoje slovensko ime. Po letu 1954 pa so vneti funkcionarji sodili, da je slovensko ime za ob-

„Britanska vlada odgovarja za vsakega ubitega Irca“

V torek je govoril predstavnik irske politične stranke Sinn Fein Mac Giolla, ki se priznava k socializmu irskega vodje Jamsa Connollyja. Obenem je član Gibanja za državljanske pravice severnih Ircev. Njegov brat se prav sedaj nahaja v angleškem koncentracijskem taborišču Long Kesh in v tej zvezi je lahko irski zastopnik navedel mnogo zanimivih podrobnosti o boju za osvoboditev irskega ljudstva, o čemer uradna poročila ne govorijo.

Po njegovih besedah na severnem Irskem ne bo miru, dokler se ne uresniči pravičnim zahtevam katoliških irskih prebivalcev: umik britanske vojske iz vse dežele, izpuščitev vseh političnih jetnikov pa do uresničenja narodnostnih, socialnih in družbenih pravic, od dvojezičnih napisov pa do enako-

mejni prehod mednarodnega značaja „neprijetno“ in so zato samovoljno brez vednosti pristojne občinske uprave (občina Dolina, ki je v ogromni večini slovenska) izpuščili črko „k“, tako da se sedaj imenuje PESE. (Tako banalno so tudi na Koroškem pomenevali slovenska imena, ko so napravili, npr. Psinja (= Podosinja) vas „Hunds-dorf“). — Nasprotno pa so danes v celotni občini Devinu Nabrežini in tudi v drugih dvojezičnih občinah na Tržaškem krajevni napisi v obeh jezikih).

Razveseljivo je, da število otrok v slovenskih šolah na Primorskem stalno narašča, v osnovnih šolah samo na tržaški pokrajini je že nad 2000 slovenskih otrok. Zasluga za to gre enotnemu prizadevanju vseh slovenskih organizacij na Primorskem.

Znanje obeh jezikov je namreč velika prednost doma in ob stikih s sosedno državo.

Tudi italijanska javnost se danes zaveda, da narodnostne skupnosti niso „tujek“ in nevarnost za državo, ampak njena obogatitev in mednarodno uveljavljanje.

pravnega zastopstva Ircev v upravnih, zakonodajnih in sodnih ustanovah.

Irski se bori za svojo narodno svobodo že od leta 1923. Irsko ljudstvo v severnem delu dežele ni samo narodnostno zatirano, ampak tudi socialno. Vse banke in vse gospodarstvo je v rokah angleškega kapitala, ta neverjetno izkorišča in zapostavlja katoliške Irce. Med katoliškim prebivalstvom je npr. 25% brezposelnih (pri protestantih le 8%), da ne omenjamo vseh drugih zaprek in diskriminacij, ki jim je katoliško prebivalstvo izpostavljeno; v mestu Londonderryju, ki ima okoli 70% katoliških prebivalcev, ni nobenega katoliškega zastopnika v mestnem svetu. Tako je torej narodnostni boj katoliških Ircev tudi socialni boj.

Welche Überlebenschancen haben die Kärntner Slowenen?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Neben diesem sehr positiven Aspekt des Wachstums des Selbstbewußtseins bemühen sich die Kärntner Slowenen und werden sich bemühen müssen um eine gute Zusammenarbeit mit dem Muttervolk. Die Voraussetzungen sind heute recht gut und das Interesse Sloweniens nach einer solchen, besonders kulturellen Zusammenarbeit ist in letzter Zeit gestiegen. Der geistige Zusammenhang mit dem Gesamtvolk und seiner Sprache muß gepflegt werden. Ein weiterer positiver Umstand besteht in der Tatsache, daß sich Jugoslawien ebenfalls stärker für die Minderheit einsetzt. Jugoslawien hat den Staatsvertrag unterzeichnet und es ist ihr gutes Recht und Pflicht, auf die Erfüllung des Art. 7 im Interesse der Minderheit zu pochen.

Als im Interesse der Minderheit liegend, muß auch die Tatsache gewertet werden, daß sich Österreich seiner Vermittlungsfunktion zwischen Ost und West immer mehr bewußt wird. Die Politik Österreichs strebt im Sinne der Neutralität freundschaftliche Beziehungen auch mit den Oststaaten und besonders mit dem Nachbarstaat Jugoslawien an. Eine enge Kooperation besteht bereits im sog. Alpen-Adria Raum zwischen Kärnten, Slowenien und der italienischen Provinz Friaul-Julisch Venetien. Es wäre zu wünschen, daß in diese Kooperation auch die Kärntner Slowenen stärker einbezogen würden.

Das alles sind positive Umstände, die die Überlebenschancen der slowenischen Minderheit erhöhen.

Die wesentlichste Frage des Überlebens aber ist die Entwicklung der Wirtschaft. Von dieser wird meines Erachtens in erster Linie die Erhaltung der Kärntner Slowenen abhängen.

Die heutige Struktur Südkärntens ist noch weitgehend eine landwirtschaftliche. Es gibt aber kaum große Bauern, sondern meistens kleinere, die schon genug Schwierigkeiten haben um gerade noch zu bestehen. Doch der Strukturwandel geht auch in Kärnten unaufhaltsam weiter. Immer mehr Landwirte geben ihre Wirtschaft auf und suchen Arbeit in der Industrie und werden so vom deutschen Arbeitgeber abhängig. Das zweisprachige Gebiet leidet aber sehr am Mangel an geeigneten Arbeitsplätzen. So müssen viele Arbeiter täglich eine längere Zug- oder Omnibusfahrt in Kauf nehmen um zu ihrem Arbeitsplatz zu gelangen. Die meisten dieser Pendler arbeiten in der Landeshauptstadt. Früher oder später siedeln sie sich aber zum Teil an ihrem Arbeitsplatz an und haben so ihre Volksgruppe verlassen. In der deutschen Umgebung schreitet dann die Assimilation rasch vor sich und recht bald sind sie für ihre Volksgruppe verloren.

In Kärnten plant man ein Industriezentrum im Dreieck Klagenfurt-St. Veit-Villach. Das zweisprachige Gebiet soll von der Industrialisierung ausgenommen werden und Arbeitskräfte für dieses Industriegebiet liefern. Das Gebiet Südkärntens soll in erster Linie Erholungsgebiet werden. Hierin aber besteht die größte Gefahr für die Minderheit. In einem solchen Fall bestünde nämlich folgende Bevölkerungsbewegung: das Arbeitspotential Südkärntens in das deutsche Industriezentrum, dagegen die Städter auf Erholung in das von der Minderheit bewohnte Gebiet. Wenn die Kärntner Slowenen nicht recht bald konkrete Pläne er-

Biti Nemec - ali pomeni to imeti višji družbeni položaj?

V sredo je imel svoje predavanje naš koroški zastopnik dr. Matevž Grilc, član ožjega odbora Narodnega sveta koroških Slovencev. Zgoščeno je prikazal našo koroško problematiko. (Podrobneje o tem v uvodniku na 1. strani NT).

Člen 7 državne pogodbe jasno določa, kakšne pravice gredo Slovincem na Koroškem, od jezikovnih, do šolskih in upravnih. Posebno za dvojezične napise krajev je treba vedeti, da državna pogodba jasno govori o upravnih okrajih z dvojezičnim prebivalstvom in ne o nekaterih vaseh. Torej je treba razumeti dvojezično območje kot tako, z vsemi dvojezičnimi občinami. Gospodarstvo na južnem Koroškem je večinom v nemških rokah in s tem v zvezi hočejo dati nemškemu jeziku višji socialni položaj. Govornik je svaril pred nevarnostjo narodnopolitičnega spodkopavanja, ki ga razvoj turizma še pospešuje. Slovenskim ljudem na Koroškem naj se zagotovi enake možnosti gospodarskega napredovanja, merilo naj bo to, kar človek zna in ne kateri jezik govori.

V razgovoru, ki je predavanju sledil, je padla iz občinstva tudi pripomba, če je pametno za narodnostno manjšino, da ima več narodnopolitičnih organizacij. Osebnost je bil tudi Grilc mnenja, naj bi manjšina imela le eno enotno politično organizacijo.

Predsednik Mladinske komisije FUENS, Filip Warasch je ob koncu zasedanja povzel glavne ugotovitve izvajanja govornika in občinstva in poudaril, da je treba končno odpraviti občutek manjvrednosti pri manjšinski skupnosti, pri čemer on vidi dvojezične napise kot še posebno pomembne; nadalje naj obstaja tesna navezanost manjšine na matični narod in gospodarska osnova manjšine naj se okrepi.

Strokovni ogledi slovenskih krajev in ustanov

Na povabilo inž. Lamberta Murija so si udeleženci seminarja FUENS ogledali najprej prijetni kraj pod Karavankami, Korte. Značilno domače okolje in prijetna postrežba je bila evropskim gostom silno všeč.

Naslednji kraj, ki so si ga ogledali udeleženci seminarja, so bile Djekše. Še ne pol leta staro dvojezično ljudsko šolo je gostom predstavil šolski ravnatelj Urh Kassl.

V Pliberku je goste sprejel župan ob navzočnosti zastopnikov posameznih občinskih frakcij. Slovenski odborniki so jim priredili sprejemno večerjo, kjer je podžupan ekonomski svetnik Mirko Kumer v obeh deželnih jezikih sporočil gostom svoje posebno veselje nad tako živim zanimanjem evropskih gostov za koroško manjšinsko problematiko.

V Celovcu so si udeleženci seminarja ogledali prostore in tiskarno Družbe sv. Mohorja. Mednarodno mladinsko zastopstvo je v imenu DSM pozdravil njen odbornik dr. Valentin Inzko.

Seminar FUENS v Dobrli vasi je z razumevanjem gmotno podprla avstrijska zvezna in koroška deželna vlada, za kar se je predsednik v svojem zaključnem govoru posebno zahvalil in dodal, da je ta velikonočni seminar važen korak na poti nadaljnega mednarodnega sodelovanja.

stellen werden, wie sie diese Situation verhindern wollen, kann sie für die Minderheit tödlich sein.

Deswegen muß auch Südkärnten industrialisiert werden, und zwar mit heimischen Betrieben. Die heutigen Betriebe in diesem Gebiet kommen nämlich weitgehend aus Westdeutschland, teilweise auch aus der Schweiz. Man wirbt mit viel Energie besonders in Westdeutschland. Als aber eine Firma aus Slowenien eine Niederlassung im Raume Bleiburg errichten wollte, scheiterte dies am Widerstand der österreichischen Behörden. Auch in der Wirtschaft wird in Kärnten mit zweierlei Maß gemessen.

Solche Entscheidungen zu verhindern, wird in Zukunft ebenfalls Aufgabe der Minderheit sein.

Die Wirtschaftsfrage ist heute die vordringlichste und wenn es den Kärntner Slowenen gelingt diese wenigstens teilweise in ihrem Sinn zu lösen, dann werden sie überleben.

Dom v Tinjah

je zaključil zimsko sezono in že začel s spomladno, na katero ste prisrčno vabljeni

- Cursillo za može: od 13.—16. aprila 1972
- Tečaj za življenje: od 21.—23. aprila 1972
Vabljeni so zaročenci ter mlajši zakonci
- Tečaj za emajliranje: od 22.—23. aprila 1972 za dekleta
- Dnevi srečanja za dijake: od 29. aprila do 1. maja 1972
- Cursillo za žene: od 4.—7. maja 1972
- Dnevi srečanja za dijakinje: od 19.—21. maja 1972

Šport - šport - šport - šport

Slovenski atletski klub igral z Galicijo samo remi

Izgleda, da se je našim fantom-nogometšem tokrat malo zataknilo. V nedeljo so igrali v Celovcu, torej na domačem igrišču z zadnjim na lestvici 2. D-razreda, in sicer z Galicijo. Nogometaši iz Galicije so pokazali dober nogomet in SAK lahko govori samo o sreči, da ni tekmo izgubil. Galicija je izsilila proti našim mladim nogometšem eno točko, rezultat se je glasil 1:1. Ali so nogometaši SAK pretekli teden preveč trenirali, da so bili močno utrujeni? Tudi preveč napore pred tekmami ni dobro!

Avstrijska nacionalna liga

Velikonočno kolo avstrijske nacionalne lige je prineslo ponovno številna presenečenja, tako da je postalo tekmovanje še bolj zanimivo, kdo bo avstrijski prvak za leto 1971/72. Jesenski prvak je bil innsbruški Wacker, ker pa je tokrat izgubil na domačem igrišču proti Vienni z 0:1, je vprašanje prvaka še odprto. Favorit za prvo mesto je sedaj VÖEST Linz, ki je doma porazil Alpine Donawitz z 2:1. S to zmago se je VÖEST prerinil na drugo mesto, ima 23 točk in eno tekmo manj kot Wacker Innsbruck, ki ima 25 točk ter eno tekmo več. Kar se je zgodilo v 2. kolu salzburški Avstriji proti Admiru/Wackru, to je moral okusiti v Innsbrucku sam prvak proti Vienni. Salzburška Avstrija je igrala z LASK le 1:1, Rapid pa z Admiru/Wackrom tudi 1:1. Gneča na vrhu je zmerom večja, tako da se res ne more vedeti, kdo bo prekosil innsbruškega Wackra. K zasledovalcem na vrhu spada tudi dunajska Avstrija.

Na repu lestvice sta Bischofshofen, ki je

bil v tem kolu prost in Simmering, ki je igral proti dunajski Avstriji in izgubil z 1:3, obe moštvi sta zreli za izpad z nacionalne lige. Dobro se je odrezal Esenstadt, ki je kar z 2:0 porazil graškega Sturm, medtem ko je Sportklub izgubil z graškim GAK prav tako z 0:2.

Regionalna liga „Sredina“

Celovška Avstrija napreduje dobro. Igrala je s Ferndorfom 3:1. Je na prvem mestu in ima 5 točk prednosti pred drugim, to je Kapfenbergom. Avstrija Celovec ima 27 točk, Kapfenberg pa 22. Na 3. mestu je VSV z 21 točkami, na 4. Radenthein z 19 točkami itd.

Priprave Jugoslavije s Sovjetsko zvezo

Zvezni kapetan jugoslovanske državne nogometne reprezentance Boškov je na tiskovni kon-

ferenci v Beogradu seznanil novinarje s pripravami za srečanje s Sovjetsko zvezo v četrtfinalu pokala evropskih narodov. O igralcih je Boškov dejal:

„Še nikoli nismo tako kontrolirali reprezentance kakor v zadnjih dveh mesecih. Pri tem smo ugotovili, da sta le dva v reprezentančni formi, in sicer Pavlovič in Ačimovič, pripravljenost ostalih pa ni zadovoljiva. Pri tem je treba izvesti Paunoviča, Filipinoviča in Vukčevića, ki so poškodovani. Kljub temu pa ne nameravam menjati spiska 40 kandidatov za reprezentanco.“

Pretekli ponedeljek se je v Beogradu na sestanku zbralo 22 igralcev. Skupne priprave pa bodo v Novem Sadu od 17. aprila do srečanja s Sovjetsko zvezo, 30. aprila. Seveda bodo vsi reprezentanti lahko 23. aprila igrali za svoje klube redno kolo I. zvezne lige. Boškov ni želel ničesar povedati o možnem nastopu igralcev, ki so trenutno v tujini, kar bi veljalo posebej za Skoblarja in Takača, vendar ni izključil možnosti, da se enega od njih pokliče v reprezentančno vrsto.

V reprezentanco bo vključen tudi Dragan Džajić, ki je po mnenju Boškova že ozdravel.

Peter Alexander je največji

Ob razdelitvi „Bambijevih nagrad“

Peter Alexander je prišel v Salzburg iz Münchna s posebnim vlakom, kjer so mu v soboto, 25. 3., salzburžani podelili znano „Bambijevo nagrado“. Za slovitega pevca je bila to triumfalna vožnja brez primere. Ob njem je obledel pomen znanih zvezdnic in zvezdnikov, kot na primer Mireille Mathieu, Inge Meisel in „komisarja“ Erika Odeja, ki so se peljali v istem vlakcu.

Ogromna množica mladenk in mladeničev se je zbrala vzdolž proge, na postajah v Rosenheimu, Prienu, Traunsteinu in Salzburgu jih je bilo največ. Navdušenje ljudi

ni hotelo najti konca. Z eno besedo, sprejem je bil veličasten.

Spričo tako fantastičnega sprejema je Petru Alexandru onemel jezik, da ni mogel spraviti iz sebe niti besedice. „Njegov televizijski odmor“, je končno le izustil, „gre na rovaš pomanjkanja časa.“ Vendar je umetnik obljubil došlim množicam, da bo v kratkem začel snemati svoj prvi film, katerega tekst in naslov še natančno nista znana. Potem pa je še dodal: „Kmalu bom šel ponovno na pevsko turnejo po Nemčiji in Avstriji.“

Pri razdelitvi Bambijevih nagrad je bilo le malo umetnikov, ki so se mogli po pomembnosti kosati s Petrom Alexandrom. Med njimi je bil v prvi vrsti znani filmski komik Heinz Rühmann, ki je priletel v Salzburg z lastnim letalom ter ga je občinstvo prav tako navdušeno sprejelo.

Tretji, ki je bil deležen tudi viharnege sprejema — pozdravila ga je množica mladeničev in mladenk in njih mater — je bil Fritz Wepper, najmlajši uradni igralskega ansambla „Komisar“. Številna mladina ni vedela niti za njegovo ime, le po videzu so ga spoznali, to pa je bilo že dovolj, da so tudi njega s simpatijo sprejeli.

SPACAL NA BENEŠKEM BIENALU

V Trstu so v galeriji Torbandena odprli skupinsko razstavo slikarjev: Spacala, Macherinija, Mušiča in Zigaine, ki je deležna velikega zanimanja, saj so na njej zbrani štirje najuglednejši slovenski in italijanski umetniki. To potrjuje tudi vest, da je eden izmed njih, in sicer Lojze Spacal, povabljen na beneški biennale, ki bo junija letos. Spacal bo edini udeleženec bienala iz Furlanije-Juljske Benečije.

Film - Film - Film

BULAJIČ SNEMA V LENINGRADU

Bulajičeva filmska ekipa je odpotovala v Sovjetsko zvezo, kjer snemajo televizijske serije „Titovi memoari“. Veljko Bulajič dela s sodelavci zdaj v Leningradu — na krajih, ki so vezani za zgodovinske dogodke 1917 in 1918 leta. Maršal Tito je bil takrat v tej deželi in je sodeloval v revolucionarnih dogodkih.

Bulajičeva ekipa bo kmalu nadaljevala snemanje v Narvi in Kazanu. Zdaj snemajo drugo epizodo serije, ki nosi naslov „Kovinar v oktobru“. Prva epizoda nosi naslov „Moje detinstvo“.

Okrog 7. aprila se bo ekipa vrnila v Jugoslavijo. V Moskvo bo odpotovala spet v začetku maja. Tedaj bodo na vrsti dokumenti in kraji, vezani na delovanje Tita v organih Kominterne 1935. leta.

Bulajič je znan po filmih „Neretva“ in „Sutjeska“.

KONEC „BONANZE“

Celih trinajst let so Cartwrightovi sinovi s svojim filmskim očetom Big Benom snemali nadaljevanke o »Bonanzi«. Število navdušenih oboževalcev se je iz leta v leto večalo. Prej kot publika se je nadaljevanke naveličal Adam — Pernell Robert in zapustil ekipo. Nato pa je začela padati popularnost cele serije. To pa pomeni konec snemanja nadaljevanek in seveda tudi konec donosnega dela. Najbolj med njimi je zaskrbljen že petinpetdesetletni Big Ben — Lorne Green, ki si bo moral poiskati novo vlogo. Toda, če ga je sreča zapustila pri delu, ga prav gotovo spremlja v privatnem življenju. Lorne Green je naduse srečen v zakonu z dvajset let mlajšo ženo, s katero ima ljubko štiriletno hčerko:

»Čudovito je v mojih letih biti spet oče,« pravi Green.

DVOJNICA

Italijanski filmski režiser Federico Fellini je bil prepričan, da sanja, ko je na nekem sprejemu zagledal svojo nenadoma pomlajeno ženo Giulietto Masino, ki je v njegovih filmih odigrala nekaj odličnih vlog. Ko si je opomogel od presenečenja, se je približal mlademu dekletu, da bi jo vprašal, če bi hotela postati igralka.

»Prav to sedaj poskušam in upam, da boste vi, veliki Fellini, našli vlogo zame, saj sem neverjetno podobna vaši ženi,« mu je odvrnila mlada Nemka Christine Thörn.

Nihče še ne ve, ali je Fellini res našel Christini vlogo. Toda če nič drugega, je mladi začetnici prav gotovo preskrbel dobro reklamo.

VZROK

Stari filmi Charleya Chaplina so nenadoma postali močno priljubljeni med mladino. Vzrok je enostaven, pravi njegov sin Sidney:

»Mladina je naveličana gledati ljubezenske trikotnike v spalnicah.«

PESEM EVROVIJZE:

Avstrija na dobrem petem mestu

Na sobotnem (25. marca) tekmovanju za Grand Prix (Veliko nagrado) za najboljšo popevko (pesem) v Usher Hall v Edinburghu je zmagala mlada Luxemburžanka Vicky Leandros s svojo pesmijo „Ko boš odšel“ (v originalu se glasi „Après toi“). Pevka Vicky Leandros je grškega rodu. Za svoje prvo mesto je prejela 128 točk. S 114 glasovi, 2. mesto, je žirija izbrala Veliko Britanijo, ki jo je zastopal „New Seekers“, britansko-avstralski-nemški pevski ansambel s popevko „Beg, Steal, or Borrow“. Zvezna republika Nemčija je dobila tretjo nagrado. (Pri tem je zanimivo dodati, da je Zahodna Nemčija v treh letih zapovrstjo na tretjem mestu). Po dvojnem uspehu s pevko Katjo Ebstein, je bila tokrat s 107 točkami uspešna Mary Roos s popevko „Nur die Liebe läßt uns leben“ (komponist Joachim Heider) in se uvrstila na odlično tretje mesto izmed zastopanih 18 evropskih držav.

Avstrijo so zastopali „Milestones“ s pesmijo „Falter im Wind“ ter zasedli dobro pe-

to mesto s 100 točkami (glasbo je zložil Rigoni/Schönherz) medtem ko sta pevka Sandra in pevec Andres zastopala Nizozemsko (oba pa sta indonezijskega porekla) in prejela za svoje predvajanje popevke 106 točk in četrto mesto.

Za Avstrijo so se zvrstili še Italija (92 točk), Portugalska (90), Švica (88), Jugoslavija (87) in na desetem mestu Španija s 83 točkami.

Jugoslavijo je zastopala pevka Tereza Kesovija, popevko je zložil skladatelj in dirigent Nikica Kalogjera. Vseeno je deveto mesto za jugoslovansko popevko še kar lepo mesto.

36 članov žirije (po dva iz vsake države), je prireditelj, ki se je s tem hotel osvoboditi vseh očitkov, da bi kdo nanje od zunaj vplival, popolnoma hermetično ločil od pevke oziroma pevcev ter godbenikov, je glasovalo na gradu Edinburghu pred televizijsko kamero.

Otrokova daritev

Priredil Franc Kolenc

25

„Ubogi Janez!“ je ponovil Franc. „Kako bi mogel slutiti, da je pripovedoval zgodbo moje matere, ko je govoril o sebi? Poznam najlepše sanje uboge matere: da bi bil njen sin duhovnik... Njena srčna želja se bo izpolnila, a koliko bridkosti je pomešane v veselje — zaradi Janeza!“

„Ali veš, da bo prisostvovala tvojemu posvečenju?“

„O, večjega veselja ne bi mogel biti deležen!“

„In še nekaj! Na dan nove svete maše hoče iz tvojih rok prejeti sveto obhajilo.“

„O, kako si dober, ljubi Bog!“ je vzkliknil Franc. „Koliko veselja mi naklanjaš!“

„Toda po novi maši namerava takoj odpotovati nekam daleč. Rekla mi je, da nima pravice do tega, da bi skalila mir, ki v njem živita oče in ti. Ona je mislila, da sta vidva mrtva, pri Bogu, in se je s prošnjami obračala na vaju.“

Preden je Franc mogel odgovoriti, se je oglasil gospod profesor, obrnjen k Francu:

„Razumem, da gospa Depart ne želi, da bi jo kdo spoznal. Jaz bom poskrbel, da bo neopažena mogla prisostvovati posvečenju in novi sveti maši... In še nekaj. Da vas Janez ne bo pričakoval, mu bom sporočil, da vas do posvetitve ne morem pustiti iz bogoslovja.“

„Prečastiti, ali veste, da mi bo on ministriral pri sveti maši?“

„Če bo do tedaj zdrav.“

„Gotovo bo zdrav. Tako želi, da bi jaz pri sveti maši daroval Bogu njegovo največjo željo.“

Mihael je prebledel. Janezova največja želja!... Mladi duhovnik ne ve, da bo pri prvi sveti maši daroval Bogu življenje svojega mlajšega brata...

Profesor Renal je naslednjega dne obiskal Danielove. Marija se je razveselila, ko ga je zagledala med vrati.

„Gospa,“ je začel duhovnik po medsebojnem pozdravu, „prišel sem, da bi opravičil Janezovega krstnega botra. Do posvetitve ne morem dovoliti, da bi šel iz hiše.“

Marija je prebledela.

„Gospod profesor, ste govorili z gospodom Kervanom?“

„Sem.“

„Sem si mislila... Prav imate, Franc sedaj ne sme priti sem. Mihael je rekel, da on nič ne slutiti, jaz bi se pa gotovo izdala. Oh, prečastiti, kake preizkušnje me zadevajo! Svojega prvega sina sem našla v času, ko se izroča Bogu. Ali je to kazen za grešno mater? Ali morda izraz božjega usmiljenja?“

„Gospa, zaupajte v usmiljenje! Po poti trpljenja ste hodili, molili, jokali, obžalovali svojo zмотo: zakaj bi mislili, da bi vas Bog kaznoval? Jaz vidim na vašem čelu žarek božje ljubezni. Bog vam bo naklonil milost, da boste videli, ko mu bo vaš prvorojenec prikazal svojo prvo daritev.“

„O, Bog, daj, da bi ta dan potekel brez novih preizkušenj! Veselje, ki ga pričakujem od dneva nove maše, bo moja opora v težkih letih, ki jih še bom preživela na zem-

lji — v tujini... Prečastiti, jaz ne bom mogla ostati tukaj. Odpotovala bom z Janezom. Neki vzrok bom že našla. Nasprotni sinu ne bi mogla ostati dolgo tukaj. In kaj bi bilo, če bi srečala moža? Groza me spreleti ob tej misli!“

„Gospa, sedaj bom govoril kot duhovnik: zapovedujem vam, da se pomirite in vdajte v božjo voljo! Mislite samo na tisti veliki dan, na katerega se pripravljate vaš starejši sin s takim hrepenenjem. Molite zanj! Mi obljubite, da boste ubogali?“

„Obljubim, prečastiti.“

„Prav. Sedaj me pa peljite k Janezu. Kako se počuti? Mu je odleglo?“

„Danes je vstal. Nekoliko mu je odleglo. Zdravnik mu je naročil, naj še počiva, a Janez noče slišati o tem. Tiho! Ravno prihaja...“

Gospod Renal je zmajal z glavo.

„Ljubi otrok, ali ni nepremišljenost, kar delaš? Gospoda zdravnika bi moral ubogati.“

Janez se je nasmehnil.

„Prečastiti, noge se mi sicer nekoliko šibijo, a čutim, da bom čez nekaj dni popolnoma dober.“

Iz velikih črnih oči je sijala odločna volja.

„Dobro, otrok, le bodi močan! Boter ti sporoča, da te hoče imeti pri novi sveti maši za ministranta.“

„Povejte mu, da bom gotovo v cerkvi. Želja, da izpolnim obljubo, bo več pomagala ko vsa zdravila. Kdaj bo posvečenje?“

„Čez deset dni.“

Nato se je nasmehnil in nadaljeval:

„Ali veš, zakaj sem prišel? Sporočiti ti moram, da sem obsodil tvojega botra na sobni zapor.“

JANKO PEČNIK:

„Črnkov Tevžej sem . . .”

(Velikonočna zgodba)

Pri sekanju drv in predvsem pri njih spravljanju po tako imenovani drči ali „riži“, katero smo za to delo nalašč napravljali, se je oče v resnici pokazal, da je pravi sin kapelških grabnov in rojen drvar — to zlasti takrat, ko so morala drva preko skalnate stene dol po drči v dolino. Naučil nas je staro drvarsko, nekatere opominske ukaze, kakor n. pr. „Kerho, cohi, ubavh, varde, varde,“ itd.

Od kod izvirajo te besede, ne vem; po mojem mnenju izvirajo iz Romunije, od koder so jih prinesli naši predniki, ki so tja hodili za časa monarhije kot gozdni delavci iskat kruha.

Kar se tiče starih navad, šeg, običajev itd., je bilo tega nekoč na kmetih največ v božičnem in velikonočnem času. Tudi pri nas so takrat nosili na Veliko noč baklje, kresilo, streljali so s topiči in še več drugih običajev je bilo.

Poleg vseh teh lepih navad pa so bile tudi nekakšne zapovedi; na primer ni bilo prav dovoljeno, da bi se na Sveti dan ali na Veliko noč hodilo okrog po obiskih ali potovanjih. Reklo se je, da je ta dan posebno svet dan, zato se mora doma počivati in moliti; šele naslednji dan, to je na Štefanovo oziroma na velikonočni ponedeljek so šli po obiskih. Tudi pri nas smo tokrat na Veliko noč, prišedši domov od prve maše iz Večne vasi, morali po „žegnu“ ostati vsi doma; samo kdor je hotel iti k popoldnemu žegnu v Šmihel, je lahko šel.

Mi otroci smo se igrali okoli hiše z rokanjem, šleškanjem in tulčkanjem pisank. Tudi možnarji so skoroda utihnili, le tu in tam v kakšni sosedni vasi se je še čul posamezen strel.

Meni pa je oče ukazal, da moram biti doma pri hiši, da pojdeva potem po polju škropit, ko se malo odpočije. Mama nama je v resnici pripravila v slamnico lesenih križcev, preprosto narejenih iz vejic blagoslovljenega cvetnonedeljskega presenca, in sicer za vsako njivo in travnik posebej enega in enega tudi za njen vrt. Obhodila sva celo posestvo okrog hiše; jaz sem nosil v glinastem piskru pušpanovo vejico in blagoslovljeno vodo, oče pa slamnico s križci. Deloma sva molila, deloma govorila in ugrabala, kaj bi tu ali tam tisto leto sejali. Seveda sva tudi škropila in postavljala križce.

Za takratni velikonočni čas dan še ni bil najdaljši in tudi sonce se je začelo veliko prej skrivati tam nekje za Obirjem, tako da se je začelo že skoroda mračiti, ko sva prispela spet domov. Kar naenkrat zaslišiva tam v planini nekje v skalah neko vpitje. Nič posebnega misleč se za to vpitje v začetku nisva posebno zanimala, češ, kdo od poštenih ljudi bi mogel na tak sveti dan kot je Velika noč, tavati po planinah; kvečjemu kakšen lovec ali kak nepridiprav, kaj-

ti tudi pastirji ta letni čas še niso na planinah.

Vpitje pa ni prenehalo in začeli smo se vsi zbirati pred hišo, kar nas je bilo pri hiši malo iz radovednosti, malo pa tudi iz bojazni, češ če se morda res ni komu kaj hudega pripetilo, da potrebuje pomoči.

Z majhnimi presledki se je vpitje spet ponovilo, sedaj še bolj z razločnim glasom, da smo vsi slišali:

„Pojte na pomuč, prej da bo nvuč!“

Z radovednostjo smo se oglašali nazaj v planino:

„Kdo pa si, kaj pa delaš zgoraj, kaj pa se ti je pripetilo?“

Stari vovar Franc se je celo zadril gor proti njemu:

„Dvuma bi biv ostav in v cjerkov bi šov in žebrov!“

Glas je postajal še bolj obupen in prosil: „Pojte na pomoč, preden bo noč! Črnkov Tevžej čez Bistrico sem!“

Šele sedaj smo spoznali resničen položaj in s kom imamo opraviti in da je resnica, da moramo hitro na pomoč, ker bo sicer res

VIKTOR:

Moje velikonočno jutro

Že velikonočna sobota je bila čudovita s svojimi nešteti kresovi, ki so bili vidni z zelenega Pohorja in ponosne Uršlje gore, z daljno odsevnega Kozjaka in Ojstrice nad Dravogradom. Vse je bilo en sam opomin, en sam pozdrav kristjanu, naj se spomni, da je Velika noč. Luna je čudovito srebrila še snežene vrhove visokih gora. Bil sem ganjen nad to krasoto. Pozno v noči sem šel k počitku.

Ni še bila ura tri, ko so me zbudili strelji možnarjev, ki so odmevali z grebenov gora. Luna je počasi tonila za goro. Slana je ležala po poljih. Bilo je hladno veliko-

prej noč, kajti začelo se je temniti. Z lažjo sekuro in vozno vrvo se je odpravila manjša skupina na pomoč. Rešitev ni bila težka, visel odnosno obtičal je v tisti naši skrivni razpoki skale, preko katere nas je tolikokrat vodila pot po bližnjici na delo na planino. Nevajenemu planin so mu pri pogledu navzdol odpovedali živci in si ni znal več pomagati. Bil je Črnkov sin iznad Bistrice, mlad odvetnik iz Celovca, naš človek, priraščen na svojo domačo grudo. Ni se pač mogel zživeti v mestno življenje in je zato iskal v svojem prostem času oddih in počitek v domači naravi; ravno tokrat na ta Gospodov dan pa ga je zaneslo spet domov in na našo planino.

Življenjska usoda mu ni prisodila dolgega življenja. Neizprosna bolezen je bila vzrok njegove prerane smrti. Takrat ta vest ni žalostno odjeknila samo v Črnkovi družini, temveč v vsej slovenski javnosti na Koroškem, kajti po nesrečnem plebiscitu nismo imeli koroški Slovenci razen duhovščine skoroda nič druge narodne inteligence. Še sedaj po dolgih letih tega dogodka, vselej, kadar me popelje pot preko pokopališča v domačo cerkev, mi hoté ali nehoté obvisi pogled na njegovem nagrobnem spomeniku, kjer je poleg njegovih staršev napis „Dr. Matko Hafner“, se spomnim njegovega tedanjega obupnega klica s planine: „Črnkov Tevžej sem . . .“

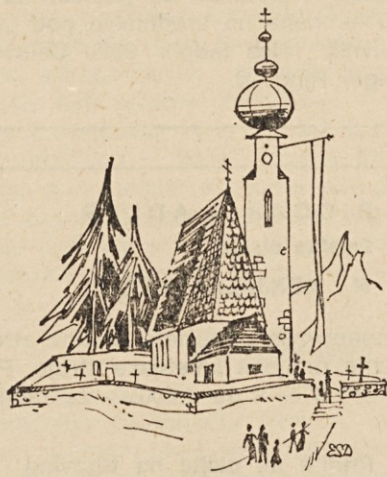
nočno jutro. Iz kupa žerjavice je še vedno medlo tlel kres, pozdrav velike sobote.

Da ne bi zbudil družine, sem tiho vstal, vzel blagoslovljeno vejico iz cvetja cvetne nedelje in blagoslovljeno vodo, drobno svečko in rožni venec in sem se napotil skozi moj ljubljeni gozdiček ven na polje. Solze radosti so mi polzele po licih, tako da sem komaj mogel biti zbran pri molitvi. Medla lučka sveče je pozdravljala polja, kaplje blagoslovljene vode so padale nanje. V čudni zamaknjenosti sem prebiral jagode rožnega venca: »Ki je za nas od mrtvih vstal . . .«

Prelepo je to moje vsakoletno romanje v velikonočnem jutru preko moje borne kmetije. Vesel sem te svoje zemlje in vsako leto iznova Bogu hvaležen zanj.

Ko sem se vrnil s polja domov, je zora vedno jasneje lezla izza obzorja. Zdaj smo se vsi oblekli za praznik ter krenili k maši in veličastnemu vstajenju pri Svetem Petru na Kronske gori. Kako mogočno so zapeli zvonovi vstalemu Kristusu! Doživetje v cerkvi je bilo nepopisno: godba na pihala in petje moškega zbora in še streljanje možnarjev pri procesiji, vse je naznanjalo: »Kristus je vstal, aleluja!«

Bogu hvala za to čudovito velikonočno jutro! Bilo mi je sladek predokus poslednje Velike noči vseh, ki so Kristusovi.

„Vem, da njegovega premišljevanja nič ne sme motiti.“ Bolnikove oči so zastrmele v daljavo. Čez čas je vzdihnil:

„O, kako je Franc srečen!“

Duhovnik ga je prijel za roke in se mu nasmehnil:

„Ljubi otrok, ne bodi žalosten! Tudi mi bomo deležni njegove sreče.“

*

Trideseti junij. Zvonovi donijo. Mladenci umirajo sveto in se prerajajo v Kristusove apostole.

Marija in Janez se napravita. Sin je bled in upadel. Vse se trese, a iz oči mu sije volja. Mati mu je prigovarjala, naj ostane doma, a ko ji je Janez v šali očital, da ga menda ne bi rada spremljala, je s solzami v očeh odvrnila:

„Janez, kako moreš to misliti! Srčno rada te spremim v cerkev, samo da ti naredim veselje. Gospod Vermont te zelo ljubi.“

Nekaj minut pred časom odhoda je prišel Mihael. Z žalostjo je opazil na bolnikovem obrazu veliko utrujenost, a je hotel pregnati težke misli in je na videz veselo dejal:

„Danes si pa junak, Janez!“

Bolnik se mu je nasmehnil.

„Kajne, Mihael! Mama pa je hotela, da bi ostal doma.“ Šli so. Marija in Mihael sta vzela Janeza v sredino in ga neopazeno podpirala.

Profesor Renal jih je peljal v cerkvi na poseben prostor. Oni so vse videli, drugi pa njih niso mogli opaziti. Mihaelove oči so iskale med ljudmi, ki so stali pred glavnim oltarjem. Hipoma je vzdrhtel in zašepetal:

„Jakob!“

Marija je skoraj istočasno spoznala svojega prvega mo-

ža. Omotica jo je prevzemala. Da bi zakrila slabost, se je zgrudila na kolena in je zakrila obraz z dlanmi.

„Jakob!“ je zajecjajala.

Na koro so zadonele orgle. Pri stranskih vratih se prikaže križ. Za njim se vrstijo bogoslovci, ki bodo čez nekaj časa prejeli red mašniškega posvečenja. Vrsta se je začela pomikati proti oltarju.

Marija je počasi dvignila glavo in vstala. Njen pogled se je ustavil na možu. Njegovi lasje so osiveli, a plemenite poteze na obrazu se niso spremenile. Marijine oči se srečajo z Mihaelovimi. Zdelo se ji je, kakor da bi ji njegov pogled rekel:

„Da, vidim ga! Le pogum! . . .“

Janez, ki je z na pol zaprtimi očmi opazoval mater in Mihaela, je kmalu spoznal materinega moža. Potem je pa začel moliti. Goreče je prosil Boga, da se njegovo usmiljenje ne bi ustavilo na pol pota.

Bogoslovci so se razvrstili okrog oltarja in zrl na škofa, ki se je pri oltarju obrnil proti njim. Marija je zagledala Franca. Njene oči so nekaj časa begale od očeta do sina in nazaj. V razburjenosti je spet pokleknila.

Čez nekaj časa se je oprijela Mihaelove roke. S tresočim glasom mu je zašepetala:

„Mihael, čutim, da ne bom mogla vzdržati . . . Pojdim!“ Prijatelj jo je miril.

„Potrpite! Zaradi Janeza morate ostati.“

„Res. Janez nič ne ve. Kaj bi si mislil, če bi sedaj odšli?“ je zašepetala uboga trpinka.

Zbrala je vse moči in se dvignila ravno v trenutku, ko se je Franc po maziljenju rok vračal od škofa na svoje

mesto. Njegov obraz je žarel nadzemske sreče, ki je polnila njegovo dušo.

Janez, ki je ves čas nepremično strmел na oltar, tako da ni bil opazil tega, kar se je prej godilo ob njegovi strani, se je obrnil k materi in je z nenavadnim sijajem v očeh zašepetal:

„Mama, si ga videla?“

„Sem!“ se je poskušala nasmehniti Marija.

Marijino stanje je bilo obupno. Videla je obred, ki se je vršil pred oltarjem, slišala bučanje orgel in petje, a zdelo se ji je, da so vse to le sanje. Njene misli so hitele k Francu, od njega so se vrnile k Janezu in nazadnje so se ustavile pri Jakobu . . . Čigava je ona? . . . Njeno srce je rezala ostra bol. Zaman si je dopovedovala: čez nekaj dni bom že daleč in bom samo Janezova . . . Srce je tudi po onih dveh vpilo.

Janez je moral sestiti. Molče je prenašal veliko trpljenje. Zakriti je hotel svojo bol. Nekoč je o tem sanjal, da se bo Bogu posvetil . . .

Mati je zaslutila njegove misli. Očitke si je delala: kaka brezsrčnost je bila od njene strani, da je tega ubogega trpina pustila v cerkev. Vedeti je morala, da ga bo ta stvar zelo razburila.

„Oprosti, ljubi Janez, oprosti!“ je šepetala in božala njegovo mrzlo roko.

„Zlata mamica, ne vznemirjaj se! Nič ni hudega. Tvoja želja se je deloma izpolnila, saj je Bog dopustil, da bo moj krstni boter duhovnik . . . Videla boš, da bo ljubi Bog mene od sedaj naprej še bolj ljubil in mi bo morda podelil še večjo milost, kakor je duhovniški stan.“

(Dalje prihodnjic)

Stara rezijanska velikonočna pesem

V vasi Stolbica pod Mangartom, kjer živijo rezijanski Slovenci, je doma velikonočna pesmica, ki je bila prvič zapisana sredi 15. stoletja in so jo ljudje peli med liturgijo velikonočnega časa. Tako se glasi:

**Naš Jezus je od smrti ustú,
od svoje bridke martre,
zato se nam je veseliti
ino Boga častiti.**

**Ko bi ne biv od smrti ustú,
vesoljen sviet bi pogubljen biv,
zato se je veseliti
ino Boga hvaliti.**

**Na križi on je smrt storiv,
svet' Jožof ga je doli snel,
Marija ga je objemala,
vse ran'ce mu je bošovala.**

VEČ RAZUMEVANJA ZA PRODAJALKE

Glasilo nemških socialistk „Gleichheit“ je svoje čas prineslo pogumen članek, ki terja večje razumevanje za težave prodajalk. V Nemčiji obstaja namreč že od leta 1900 zvezni zakon, ki predpisuje, da mora biti v trgovinah in v vseh obratih, kjer mora osebe pretežno stati, zadostno število stolov, da v trenutkih, ko dela ni, zaposlena oseba lahko sede.

Vendar se je izkazalo, da lastniki trgovin in drugih podobnih obratov tega zakona ne marajo poslušati. Če pa — zaradi morebitnih inšpekcij — že nabavijo potrebne stole, vsaj nikakor ne dopuščajo, da bi uslužbenci v prostem času sedeli, češ da kupec tako dobi „slab vtis“.

„Gleichheit“ se obrača na nemške socialistke in jih prosi za podporo, da se bo začel ta zakon dosledno izvajati. Statistični podatki o obolenjih nemških prodajalk so namreč porazni: 81 odst. jih ima to ali ono okvaro na nogah, največkrat plosko ali povešeno nogo. Poleg tega imajo večinoma še krčne žile, težave s hrbtnico in notranjimi organi — vse zato, ker preveč stojé.

„Ali tudi vas moti, če prodajalka vstane, ko vstopite v trgovino?“ vprašuje list bralke in jih nujno prosi, naj bodo obzirnejše kupovalke.

MATI IN OTROK V PARAGVAJU

Paragvaj je država v Latinski Ameriki, katere pretežno podeželsko prebivalstvo je špansko-indijanskega rodu. Dežela je revna in prebivalstvo povečini nepismeno.

Zenske pa živé navadno še čisto tako, kot so živele indijanske babice. Nosečnica in doječa mati se drži stroge diete — je samo nekatera izmed 400 jedi, ki jih v Paragvaju pripravljajo iz koruze — in doji otroka celi dve leti. Poleg tega nosi otroka povsod s seboj in ga zelo zgodaj navaja k delu.

Paragvajka živi le redkokdaj v zakonu, kot smo ga vajeni pri nas. Pred stoletji, ko so prišli v deželo Španci, si je vzel vsak po več indijanskih deklet in vse odtlej se je ohranil običaj, da sklepajo v Paragvaju kratkotrajne „divje“ zakone in da otroci iste matere pogosto nimajo istega očeta. Zato je mati središče doma, njen vsakokratni drug pa ji je — če ni prelen — v pomoč. Na splošno očetje skrbé za razne svoje otroke tako, da dajo kdaj pa kdaj materi manjšo vsoto denarja.

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 9. 4.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 10. 4.: 13.45 Informacije — Pesem je tiha noč. (Zbori). — TOREK, 11. 4.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Draui. — 13.45 Informacije — Šport — Za krmilom. — SREDA, 12. 4.: 13.45 Informacije — Od popevke do popevke. — ČETRTEK, 13. 4.: 13.45 Informacije — L. Detela: Slovenska koroška povojna literatura (1.) — Pesniški svet Milke Hartmanove — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev (Akademija 27. 2. v Domu glasbe v Celovcu). — PETEK, 14. 4.: 13.45 Informacije — Po sledih starih šeg in navad (Pripoveduje Janez Dovjak z Podgrada — 2. oddaja). — SOBOTA, 15. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

PETEK, 7. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Obiščemo razstavo: Picasso — 10.30 Več kot zlato in dragulji — 11.00 Program za delavce: Proces Jeanne D'Arc — 18.00 Ostanj zdrav! — 18.25 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Junak vesterna — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Arsene Lupin — 21.10 Prezezi — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.20 Ples ljubezni.

SOBOTA, 8. aprila: 15.00 Koncert ORF — 16.00 Za otroke od 5. leta naprej: Listamo po slikarici — 16.20 Hišica — 16.45 Za otroke od 11. leta naprej: Abu, sin Sahare — 17.15 Za družino: Štorklja pripoveduje — 17.35 Naš prijetni dom — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes zvečer — 20.06 Šport — 20.15 Ubežnik, šaloigra — 21.45 Šport — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Prijem iz teme.

NEDELJA, 9. aprila: 16.15 Za otroke od 6. leta naprej: Morski gadje — 16.25 Trije veseli pomočniki — 16.50 Dakteri: „Poročevalka“ — 17.40 Glasba dela dobro voljo — 18.05 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.10 Opažanja o čebeli — 19.00 Čas v sliki — vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.10 Beseda v nedeljo zvečer — 20.15 Oberon ali „Kralj vil“ — stara dunajska igra s petjem — 22.00 Čas v sliki — Šport: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: Švedska—Češkoslovaška.

PONEDELJEK, 10. aprila: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Prašiček Dick — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Bonanza: „Lov za zlatom“ — 21.10 Poštni predal 7000 — 21.25 V dirkalnem taboru — 22.25 Čas v sliki.

TOREK, 11. aprila: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Družina Petz, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika z Južno Tirolsko — 18.55 Živalski raji — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.05 Grenki med; angleški film — 22.40 Čas v sliki.

SREDA, 12. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Hongkong — upanje na Daljnem vzhodu — 10.30 Avstrijski iznajditelj. Od življenjskega kolesa do

televizije — 11.00 Program za delavce 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Kalif — 17.10 Mala risarska umetnost — 17.35 Za mladino od 11. leta dalje: Lassie; pasja zgodba — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Veselje Petra, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Dragi stric Bill — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Filmske zgodbe iz Avstrije: „Avstrijski film po vojni“, 2. del — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: Češkoslovaška—Sovjetska zveza.

ČETRTEK, 13. aprila: 10.10 Televizija v šoli: Gozdarski pojmi in bolezenske slike — 10.30 Francoščina — 11.00 Uvod in EDV — 11.30 Kaj lahko postanem? — 12.00 Najplemenitejši čut človeka je vid — 18.00 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 18.25 Vesolje — Petra, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Športni mozaik — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Med nama obema, igra — 21.30 Čas v sliki — 21.40 Možgansko raziskovanje danes. Po sledih človeškega duha (2. del).

PETEK, 14. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Dunaj — 10.30 7000 let iranske kulture — 11.00 Program za delavce: Grenki med — 18.00 Orientacija; pogovor — 18.25 Vesolje — Petra, lahko noč za najmlajše — 18.30 Avstrija — slika — 18.55 Deklice v oblakih: „Duhovi“ — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — Kultura — 20.06 Šport — 20.15 Uradni spisi XY — nerešeni — 21.20 Tiskovni pogovor — 22.20 Čas v sliki — 22.30 „Tri želje“, film.

SOBOTA, 15. aprila: 15.00 Koncert ORF — 16.00 Za otroke od 5. leta naprej: Hišica — 16.25 Za otroke od 6. leta naprej: Pika Nogavička — 16.55 Veronika: „Počitnice na morju“ — 17.00 Za družino: Prizma — 18.00 Tedenski magazin — 18.25 Vesolje — Petra, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF danes zvečer — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Bilanca sezone; kabaretiščična revija — 21.35 Šport — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Vestern: ... in podrl so ga na tla.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 7. IV.: 9.30 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 17.35 Gledališče — oddaja iz cikla Veliki in majhni — 18.40 Gospodinski pripomočki: Likanje — 18.50 Ekonomsko izrazoslovje — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Kviz 72 — prenos — pribl. 21.40 Črna seme: makedonski film — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 8. IV.: 9.35 TV v šoli — 16.30 Državno košarkarsko prvenstvo — prenos — 18.20 Štirje tankisti in pes — poljski serijski film — 19.15 Humoriščična oddaja — 19.45 Kratek film — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Zabavno glasbena oddaja — 21.30 Na poti k zvezdam — barvni film — 21.55 Tekmeča — serijski barvni film — 22.45 TV kažipot — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 9. IV.: 9.40 Po domače s Fantih treh dolin — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška Matineja: Don Kihot, Čarni svet živali — 11.45 Mestece Peyton — 12.35 TV kažipot — Nedeljsko popoldne — 18.00 Ljubezen orla — dok. film — 18.25 Otroci galerije — 2. del franc. filma — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Vaščani Luga — serijska oddaja — 21.20

Zabavno glasbena oddaja — 21.35 Športni pregled — 22.05 Poročila — 22.10 Hokej Švedska: ČSSR — s svetovnega prvenstva v Pragi.

PONEDELJEK, 10. IV.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 10.45 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Nemščina — ponovitev — 15.55 Angleščina — ponovitev — 16.10 Francoščina — 17.15 D. Kladnik: Čiribu — otroška nadaljevanka — 17.35 Obzornik — 17.50 V avtobusu — serijski barvni film — 18.15 Mozaik — 18.20 Proslava ob 60-letnici rojstva Borisa Kidriča — 19.30 Rezerviran čas — 20.00 TV dnevnik — 20.35 V ogledalu časa: Tisoč milj — TV drama — 20.00 Diagonale — 22.50 Poročila.

TOREK, 11. IV.: 9.35 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Ruščina — ponovitev — 16.10 Angleščina — 17.45 F. Bevk: Pesterna — III. del — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Ansambel The Seekers — II. del — 19.00 Mozaik — 19.05 Radioamaterji in vseljudska obramba — 19.30 Rojstvo nekega izdelka (Marketing) — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Družinsko življenje — poljski film 22.05 Simfonični orkester RTV predstavlja: M. de Falla: Noči v španskih vrtovih — 22.30 Poročila.

SREDA, 12. IV.: 8.20 TV v šoli — 16.40 Obzornik — 16.55 Praga: Svetovno hokejsko prvenstvo — srečanje ČSSR: SZ — 19.10 Mozaik — 19.15 S kamero po svetu: Polnočno sonce —

20.00 TV dnevnik — 20.35 Igralci: Lojze Rozman — 21.35 Javna Tribuna: Mi med seboj — 22.35 Poročila.

ČETRTEK, 13. IV.: 9.35 TV v šoli — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.25 Don Kihot — serijski film — 17.50 Veseli tobogan — Koper — II. del 18.30 Obzornik — 18.45 Čarni svet živali — film — 19.05 Glasbena oddaja — 19.30 Od filma do filma — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Četrtekovi razgledi — 21.35 Bos skozi pekel — japonska nadaljevanka — 22.25 Jazz na ekranu: JPY kvartet — I. del — 22.50 Poročila.

PETEK, 14. IV.: 9.35 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.35 Dojenček — oddaja iz cikla Veliki in majhni — 18.15 Obzornik — 18.30 Zabavno glasbena oddaja — 18.45 Gospodinski pripomočki: Novosti pri sesalnikih — 18.55 Ekonomsko izrazoslovje: Minulo delo — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Kviz 72 — prenos — pribl. 21.40 Hokej Švedska: SZ — s svetovnega prvenstva v Pragi — ... Poročila.

SOBOTA, 15. IV.: 9.35 TV v šoli — 17.35 Po domače — 18.05 Obzornik — 18.20 Štirje tankisti in pes — serijski film — 19.10 Mozaik — 19.15 Humoriščična oddaja — 20.00 TV dnevnik — 20.35 Vaš šlager sezone — prenos — 22.00 Tekmeča — serijski barvni film — 22.50 TV kažipot — 23.10 Poročila.

AKTUALNOSTI PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU

VELIKO NAHAJALIŠČE ŽELEZOVE RUDE BLIZU IRKUTSKA

Pri kraju Merjundinskoje blizu Irkutskaja so pred nedavnim odkrili nova velika ležišča železove rude. V teh nahajališčih so do sedaj ugotovili 200 milijonov ton železove rude z vsebnostjo 32 do 35 %. Geologi sodijo, da obsega debelost zadevne rudne plasti okoli 450 metrov. Vse rudne zaloge omenjenega območja pa cenijo skupaj na 600 milijonov ton železove rude.

ADMIRAL PIGHINI NOVI POVELJNIK NATO ZA JUŽNO EVROPO

General Goodpaster, vrhovni poveljnik sil NATO v Evropi, je sporočil, da je bil admi-

ral italijanske vojne mornarice Giuseppe Pighini imenovan za poveljnika flote NATO (Atlantske zveze) za Južno Evropo. Admiral Pighini, ki je bil doslej podnačelnik generalnega štaba pri italijanskem obrambnem ministrstvu, nadomestuje admirala Gina Birindellija, ki je zapustil svoje mesto, da lahko kandidiral na prihodnjih parlamentarnih volitvah na listi neofašistov.

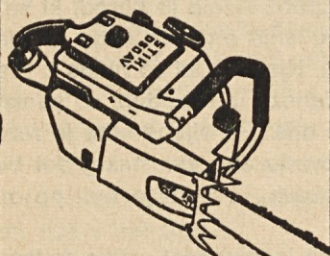
PRITOŽBA LITVANSKIH KATOLIČANOV BREŽNJEVU IN WALDHEIMU

V sovjetski Litvanski republiki so zbrali 17.000 podpisov za resolucijo, ki so jo poslali glavnemu vodji partije Sovjetske zveze Brežnjevju in glavnemu tajniku OZN Waldheimu. V njej litvanski katoličani protestirajo proti „diskriminaciji litvanskih katoličanov“. Zahtevajo „versko svobodo, ki jo določa sovjetska ustava“. V resoluciji litvanski katoličani navajajo primere preganjanja katoliške Cerkve in katoličanov na delu, v šoli in drugod.

BALKAN BREZATOMSKO OBMOČJE

Sovjetski predstavnik na razorožitveni konferenci v Ženevi je izjavil, da Sovjetska zveza podpira romunski predlog, naj bi Balkan spremenili v območje, v katerega bi bilo prepovedano vnašati atomsko orožje.

STIHL 050AV

eine Universalsäge für die Waldarbeit. 5,5 DIN PS stark und 9,8 kg leicht, außerdem hat sie den vibrationsdämpfenden STIHL-AV-Griff.

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

Oglejte si zaloge in kupite ugodno!

RICCAR - ADLER

šivalne stroje

■ MENJALNA AKCIJA

V zameno vzamemo stare šivalne stroje ter razne rabljene kmetijske stroje. Plačamo šil. 300.— do 1.200.— za rabljen stroj.

Pridite ali pišite na trgovino

Adolf in Katarina KRIVOGRAD

9143 Šmihel pri Pliberku

Telefon 0 42 35 - 34 197

Dobra sadna drevesca in jagodno grmičevje dobite samo v drevesnici

MARKO POLZER, pd. Lazar

Št. Vid v Podjuni

IMPERIAL TELEVIZOR

RUTAR garantira: nikdar brez televizije

Podjunki trgovski center

RUTAR

nudi največjo izbiro in specialitete

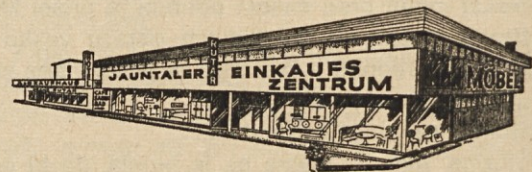
Betonske izdelke in gotove gradbene dele, Katzenbergerstrope, Purator čistilne naprave, Leca votle opeke in Leca opeke za dimnike ugodno nudi tvrdka

Ing. Alois Leeb

Wolfsberg - Priel, telefon 0 42 52 — 28 78

Köttmannsdorf - Kotmara ves,

telefon 0 42 22 — 79 11 17

A 9141 Dobrla vas — Eberndorf

Telefon 0 42 36 — 281